

TÜRKİYE’DE SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ BÖLÜMLERİ: 2018 SIRALAMASI VE KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

POLITICAL SCIENCE AND PUBLIC ADMINISTRATION DEPARTMENTS IN TURKEY: 2018 RANKINGS AND A COMPARATIVE ANALYSIS

Hakan Mehmet KİRİŞ*, **Hüseyin GÜL****

* Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, E-Posta: hakankiris@sdu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9514-117X>

** Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, E-Posta: hakankiris@sdu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9514-117X>

ÖZ

Bu makale, YÖK ATLAS 2017 temelinde geliştirilen ve 2018 indeksi olarak isimlendirilen veriler çerçevesinde, Türkiye’deki siyaset bilimi ve/veya kamu yönetimi bölümlerinin bir sıralamasını yaparak, bu bölümlerin genel durumunu ortaya koymakta, değerlendirmekte ve tartışmaktadır. Bu sıralama ve değerlendirme için kullanılan indekste, akademik personelin ve öğrencilerin sayısı, tercih edilebilirlik, üniversite yerleştirme sınavında bölümlerin sırası gibi göstergeler ile bölümlerin web sitelerinde yer alan bilgileri de dikkate alınmıştır. Çalışmada, SBKY/KY bölüm program içerikleri ve adları açısından, çeşitliliğe rağmen standartlaşma ve benzeşme olduğu, üniversitelerin buldukları kentlerin konumunun ve ulaşılabilirliklerinin de bölümlerin tercih edilirliğine ve sıralamalardaki yerine etkisi olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Siyaset Bilimi ve/veya Kamu Yönetimi (SBKY/KY) Bölümleri, Yükseköğretim, Bölüm Sıralama İndeksi, YÖK ATLAS, Üniversite Tercih.*

Jel Kodları: *I20, I21, I23, H52*

ABSTRACT

In this study, YÖK ATLAS 2017 data sets named as 2018 index are used to rank and assess political science and/or public administration departments in Turkey through an index developed by using this data set, and to present a general outlook and status of these departments. In this assessment, the number of academicians and students, preferability and the rankings of the departments in the university placement exam, among others, and information about the departments on their web sites are also considered. The findings of the study indicate that a standardization and similarity seems to have developed in terms of SBKY/KY department program contents and names, despite the existing diversity, and the location and accessibility of the cities where the universities are located have an effect on the preferability of the departments and their place in the rankings.

Keywords: *Political Science and/or Public Administration (PSPA/PA) Departments, Higher Education, Department Rankings Index, YÖK ATLAS, University Choice.*

Jel Codes: *I20, I21, I23, H52*

1. GİRİŞ

Üniversiteler bilime ve beşerî sermayeye önemli katkı yapan kurumlar olarak aynı zamanda, istihdam ve gelir yaratma, emek piyasasının niteliğini geliştirme, bulunduğu kentin cazibesini artırma, sosyokültürel hareketliliğe ve yaşam kalitesine katkıda bulunma, kalkınmayı sağlama, bölgeler arası gelişmişlik farklarını dengeleme gibi işlevler de görür (Erdem, 2013; Kavili Arap, 2010: 11; Özaslan vd., 1998). Üniversiteler bu işlevlerini, değişen sosyoekonomik hayat, teknoloji, ekonomik sektörler ve genç nüfusun beklenti ve talepleri karşısında daha iyi yerine getirebilmek için geliştirmekte ve bu nedenle de yüksek öğretim alanı dönüşmektedir (Hergüner, 2021; Çiçek ve Özgür, 2021; Şenay, Şengül ve Seggie, 2020; Üstüner ve Yavuz, 2018; Babaoğlu ve Öktem, 2018; Kavili Arap, 2007). Son yıllarda, “Yeni üniversitelerin kurulması, öğrenci kontenjanlarının artırılması, yükseköğretimin finansman yapısının çeşitlendirilmesi (vakıf üniversitelerinin kurulması) ve akademik kadrolara ilişkin değişiklikler yapılması yükseköğretim sisteminde hızlı bir dönüşüm süreci yaratmıştır” (Akçığıt ve Özcan-Tok, 2020: 12). Dönüşümün en köklüsüne ise 2020 yılı başında küresel salgına yol açan Covid-19 virüsü neden olarak, yüksek öğretimde bir anda uzaktan eğitime geçişi zorunlu kılmış ve köklü bir dönüşüm ve uyum süreci ortaya çıkarmıştır (Çalıköğlü ve Gümüş, 2020).

Tüm bu dönüşümlere ve gerçekleştirilen yenilik ve reformlara rağmen, kamusal, sivil ya da özel sektörlerin değişen ihtiyaçlarına, dönüşen işlerin yeni bilgi ve beceri gereklerine, genç neslin yeni esnek çalışma taleplerine vb. hızlı yanıt verme gereği yüksek öğretimdeki dönüşüme uyum baskısını devam ettirmektedir (Kaan, 2019: 28). Covid-19 küresel salgını değişimin yüksek öğretimi nasıl etkileyebileceğinin ve köklü bir dönüşüm gereği ortaya çıkarabileceğinin en iyi örneklerinden birini göstermiştir. 11. Kalkınma Planı’nda da “yükseköğretim kontenjanlarının arz-talep dengesi ve eğitim-istihdam bağlantısının dikkate alınarak belirlenmesi, yükseköğretim sisteminin uluslararası rekabet gücünün artırılması ve hesap verebilirliğinin güçlendirilmesi” ihtiyacının sürdüğü saptaması yapılmaktadır (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2020: 22). Değişime uyum ve beklentileri karşılama açısından siyaset bilimi ve kamu yönetimi (SBKY), kamu yönetimi (KY) ve siyaset bilimi (SB) gibi bölümler de aynı baskıyı hissetmektedir. Hızlı dönüşümlerin beraberinde getirdiği temel edip gereklilik, kurumların ya da birimlerin, hem genel dönüşümü yakından takip edip gereklilerini anlayarak hem de kendi durumlarını iyi algılayarak ve anlayarak, bu değişim sürecini yönetme ve değişimin gereklerini yapma yönünde çaba göstermeleridir (Karkin ve Gürses, 2021; Morçöl vd. 2020; Gül vd., 2017; Şener, 2015; Ömürgönülşen, 2010).

Değişimi izlemek, anlamak ve çözümlenmek; öğrencilerin tercihleri, mezunların meslek tercihleri ve istihdam durumları, bölümlerin ders program ve içerikleri, eğitim kadrosu ve kalitesi gibi konularda detaylı veriye erişebilmeyi gerektirmektedir. Yükseköğretim alanındaki veri açığını kapatmak için atılan en önemli adım, 2015 ve sonrasında verilerini içerecek şekilde, yeni dijital büyük veri tabanı olan YÖK ATLAS’ın (YÖK, 2018) oluşturulmasıdır. Bu veri tabanı, geliştirilerek her yıl güncellenmektedir. Dijitalleşmenin ve büyük veriyi toplayıp işleyebilmenin getirdiği en önemli ürünlerden biri olan YÖK ATLAS veri tabanı, lisans ve ön lisans tercih sıhırbazları ile bölümler hakkındaki bilgileri sıralamaktadır. Bu bağlamda üniversite tercihi yapacak adaylara, daha sağlıklı ve bilinçli karar verme konusunda büyük kolaylık sağlarken, akademiye ve ilgi duyan araştırmacılara da güncellenen bir büyük veri bankası sunmuş olmaktadır. Bu veri tabanından yararlanarak birçok soruya yanıt bulmak mümkündür. Bu veri havuzu ile yükseköğretim alanında belli bir konuya ilişkin bilgiye ulaşmanın ötesinde, çok detaylı çözümlenmeler, çıkarımlar, değerlendirmeler ve öngörüler yapmak ve öneriler geliştirmek olanaklıdır. Ayrıca, her bölümün kendi durumunu görüp değerlendirme yapabilmesine olanak sağlamaktadır. Ancak, bu verilerin de amaçlı ve detaylı olarak işlenmesi ve çözümlenmesi gereği devam etmektedir. Bu çalışma bu gereğe cevaben, YÖK ATLAS veri tabanı temelinde, siyaset

bilimi ve kamu yönetimi bölümlerinin durumunu belirli değişkenler çerçevesinde ortaya koyarak bir sıralama ve çözümleme yapmayı denemektedir.

Türkiye’de kamu ya da vakıf üniversitelerinde siyaset bilimi ve kamu yönetimi (SBKY), kamu yönetimi (KY) ve siyaset bilimi (SB) gibi isimlerle siyaset bilimi ve kamu yönetimi ağırlıklı eğitim veren lisans bölümleri yer almaktadır. YÖK ATLAS’ta yükseköğretim girdi, süreç ve çıktılarına ilişkin şu değişkenlere ait veriler yer almaktadır: Kontenjanlar, öğrenci sayıları (normal ya da ek kayıt yaptıran ve yerleşen) ve cinsiyet dağılımı, yerleşen öğrencilerin geldikleri coğrafi bölgeler, taban/tavan puanlar, yerleşen öğrencilerin YKS puanları ve başarı sıralamaları, genel tercih edilme istatistikleri, öğretim üyesi unvanı dağılımı ve sayıları, kayıtlı devam eden, kayıt sildiren ve mezun öğrenci sayısı vb. Ancak, bu verilerin ve sıralamaların siyaset bilimi ve/veya kamu yönetimi bölümlerinin tercih edilebilirliğini etkilediği söylenebilirse de, işleyiş, prestij, algı ya da imaj gibi durumlarla, eğitimin içeriği ve kalitesi, üniversitenin genel algısı, prestiji ve bulunduğu kent ve bölge, mezuniyet sonrasında iş bulma olanakları ve istihdam göstergeleri gibi pek çok değişkenden etkilenmektedir. Tüm bu değişkenlere, Türkiye’de üniversitelerin ve yükseköğretim sisteminin yapısı ve işleyişindeki değişimler, YÖK’ün sınavsız geçiş, kontenjanlar, taban ve baraj puanlar vb. konularında aldığı kararlar, genç nüfusun, toplumun ve değişik ekonomik sektörlerin yeni ya da değişen ihtiyaç ve talepleri gibi diğer etkenler de eklenmelidir. Ayrıca, dikkate alınması gereken bir diğer dönemsel etken de, yükseköğretim coğrafyasında ve iktisadi hayatta yaşanan gelişmelere koşut olarak, 2018 yılı üniversite yerleştirmelerinden sonra siyaset bilimi ve/veya kamu yönetimi bölümlerinin önemli bir kısmında oluşan kontenjan boşluklarıdır. Son yıllarda, diğer birçok alanda olduğu gibi, siyaset bilimi ve/veya kamu yönetimi alanında da artan bölüm, öğretim, program ve kontenjan sayıları nedeniyle oluşan kontenjan açıkları, bu bölümlerin durumu ile kontenjan açıklarının nedenlerini ve etkilerini daha derinlemesine tartışmayı gerekli kılmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Kamu Yönetimi Forumu (KAYFOR) 15’te sunulan ve ardından yayımlanan 2017 yılı SBKY/KY bölümleri sıralamasına ilişkin değerlendirme ve tartışmaları (Kiriş ve Gül, 2017: 2109-2131), 2018 yılı verileriyle güncelleyerek yürütmek ve siyaset bilimi ve/veya kamu yönetimi eğitimi ve öğretiminin geliştirilmesi tartışma ve çabalarına katkı yapmaktır. 2017-2018 yılı SBKY/KY bölümleri karşılaştırmalı sıralamaları ve ilk bulgular, Kamu Yönetimi Forumu (KAYFOR) 16’da sunulan bir bildiriyle ele alınıp değerlendirilmiş ve tartışılmıştır (Kiriş ve Gül, 2019). Bu yönüyle de Türkiye’de SBKY/KY bölümlerinin sıralamasını yapan ilk çalışma özelliği taşımaktadır. Bu çalışma, yapılan sunumlarda elde edilen geri bildirimleri de dikkate alarak, YÖK ATLAS temelli geliştirilen 2018 SBKY/KY indeks verileri temelinde SBKY/KY bölümleri sıralamaları yapmakta ve bunu daha önce yayımlanan 2017 verileriyle karşılaştırmalı olarak sunmaktadır. Çalışmanın dayandığı araştırma, ikincil veri analizine dayanmaktadır. Devlet ve vakıf üniversitelerinde yer alan siyaset bilimi ve kamu yönetimi, kamu yönetimi, siyaset bilimi bölümlerinin birinci ve ikinci öğretim programları, YÖK ATLAS 2017 ve 2018 verileri temelinde karşılaştırmalı olarak değerlendirilmektedir. Bunun yanında sıralamaların anlamı ve önemi, yükseköğretim ve siyaset bilimi ve/veya kamu yönetimi eğitimi alanında yaşanan gelişmeler, gözlenen eğilimler ve yapılan tartışmalar ışığında çözümlenmekte, değerlendirilmekte ve tartışılmaktadır. Ayrıca, alan eğitiminin geleceğine yönelik öngörü ve çıkarımlarda bulunmaktadır. Bu çözümleme ve değerlendirmeler için temel veri kaynağı, öncelikle YÖK ATLAS olmakla beraber, bölümlerin kendi sayfalarında var olan güncel verilerden ve bu konuda hazırlanan ve yayımlanan diğer uluslararası çalışmalar ve sıralamalardan da yararlanılmıştır.

2. SBKY ALANINDAKİ SIRALAMALAR VE GÖSTERGELER ÜZERİNE

Genel ve yükseköğretimde dönüşümü takip etmek için yararlanılan yöntemler arasında üniversite sıralamaları son yıllarda yaygınlaşmıştır. Bu bağlamda uluslararası ölçekte THE World University Rankings (Times Higher Education), Webometrics Ranking Web of World Universities (Cybermetrics Lab), Best Global Universities Rankings (U.S. News & World Report) ve World University Rankings (Quacquarelli Symonds) gibi sıralamalar öne çıkmaktadır (Zhang ve Worthington, 2016: 140; Rauhvargers, 2013: 12-13). Bu sıralamalara bakıldığında, bölüm öğretim üyelerinin çalışmalarına yapılan atıflar, atıf etki derecesi, öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı, akademik tanınırlık, alınan ödüller, bölüm öğretim üyelerinin yürüttükleri proje sayıları ile işbirlikleri gibi göstergeleri hesaba kattıkları görülmektedir (Lam, 2016; Sowter, Hijazi ve Reggio, 2016; Zhang ve Worthington, 2016; Rauhvargers, 2013). Downing ve Mok (2011) ve Lam (2016: 90), bunlara mezunların istihdam edilirliliğini ve ne kadar iyi yerlerde ve işlerde istihdam edildiğini de eklemektedir. Ayrıca, Lam (2016: 90) uluslararası öğretim üyesi ve öğrenci oranlarının dikkate alınabildiğini belirtmektedir.

Dünyada üniversitelerin sıralamalarının ulusal ölçekte yapılmasının geçmişi Amerika Birleşik Devletleri'nde 19. Yüzyıl sonuna ve Birleşik Krallık'ta 1960'ların başına gitmektedir (Rauhvargers, 2011: 19; O'Leary, 2016: 61-62). Uluslararası karşılaştırma içeren sıralamalarla, alan ya da bölüm bazlı sıralamalar ise daha yeni ve sınırlıdır. Karşılaştırmaların ilk kez 2003 yılında Çin'den Shanghai Jiao Tong Üniversitesi (Academic Ranking of World Universities) ve hemen bir yıl sonra Quacquarelli Symonds ve The Times Higher Education Supplement tarafından (the World University Rankings) uluslararası ölçekte yapılmasından sonra karşılaştırmalı uluslararası üniversite sıralaması birden çok artmıştır (Rauhvargers, 2011: 20; O'Leary, 2016: 61). Bu artışın hem genel üniversite sıralamaları hem de alan ya da bölüm bazlı sıralamaları için yayılarak devam edeceği öngörülmektedir (Rauhvargers, 2011: 12).

Bu hızlı artış üzerine harekete geçen UNESCO ve Washington merkezli Yükseköğretim Politikası Enstitüsü (Institute for Higher Education Policy), uluslararası alanda sıralamaların yapılmasında standardizasyon için rehber ilkeler oluşturmak üzere 2004 yılında Uluslararası Sıralama Uzman Grubu'nu (the International Ranking Expert Group – IREG) oluşturmuştur. IREG, 2006 yılında Berlin'de toplanarak temel ilkeleri belirlemiştir (IREG, 2006). Bu ilkeler kısaca şunlardır: Amaçlanan hedef kitle net olmalı; kurumların ve kurumsal misyonların çeşitliliğine saygı gösterilmeli; veri kaynakları, kurumların dil, kültür, tarih ve ekonomik bağlamı açıkça belirtilmeli; göstergeler ilgili ve geçerli, kullanılma yöntemi şeffaf olmalı, girdilerden ziyade çıktılar ölçmeli; veri üretme, kullanma ve paylaşımında etik ve iyi uygulama ilkelerine bağlı kalınmalı; verilerde hatanın ayıklanmasına ve düzeltilmesine ve veri denetimine olanak sağlanmalı; sıralamalarda kalite ölçütlerine uyulmalı, nasıl geliştirildiği ve ne işe yaradığı açık ve anlaşılır olarak ortaya konmalıdır (Rauhvargers, 2011: 20-21).

Uluslararası alan indeksleri arasında, siyaset bilimi ve/veya kamu yönetimi alanına dair çeşitli indeksler de bulunmaktadır. Bu indeksler, benzer ve farklı göstergeleri farklı ağırlıklarda kullanarak bölüm sıralamaları yapmaktadır. Bu noktada akla ilk değişken olarak bölümün akademik personel ve öğrenci sayısı açısından büyüklüğü gelmektedir. Ancak Katz ve Eagles (1996: 149-150) kendi sıralamalarında, bölümün sahip olduğu profesörlerin sayı ve etki olarak daha öncelikli olduğunu, bununla birlikte bölümün personel ve öğrenci sayısı büyüklüğünün tek gösterge olamayacağını, ödül/ödenek, yayın, atıf gibi unsurların da etkisini belirtmektedirler.

Bu tür sıralamalar konusunda Hix (2004: 294), üç çekince öne sürmektedir. Öncelikle hiçbir sıralama çalışması tam anlamıyla objektif olmayıp mutlaka subjektif taraflar

barındırmaktadır. Diğer yandan sıralama yapmak çok büyük sayılardaki bölümü ve onların çeşitli göstergelerini derlemeyi gerekli kılan, yüksek maliyetli ve zaman alıcı bir faaliyettir. Dolayısıyla sıralamayı kimlerin, nasıl ve ne amaçla yaptığı önem kazanmaktadır. Ayrıca, Hix’e göre (2020) ulusal düzeyde yapılan sıralamalar önemli olmakla birlikte, bu sıralamalar farklı ülkeleri de kapsayacak şekilde karşılaştırmalı yapılırsa daha fazla anlam kazanırlar.

Çin (Shanghai Jiao Tong University) merkezli ama uluslararası bağımsız danışmanlık kuruluşu tarafından derlenen, Academic Ranking of World Universities (ARWU) sıralama indeksi dünyada en fazla kullanılan indekslerin başında gelmektedir. İndekste, üniversite sıralamalarının yanı sıra, siyaset bilimi ile kamu yönetimine dair iki farklı sıralama da yayınlanmaktadır.¹ ARWU indeks verileri, eğitimin ve öğretim üyesinin kalitesi, bölümlerin yayınları, atıfları, uluslararası işbirlikleri, en iyi dergilerde yer alan yayınları ve ödüllerinden oluşturulan araştırma ve yayın faaliyetleri ve performans ölçütlerine göre belirlenmektedir (Rauhvargers, 2011: 25). ARWU 2019 verilerine göre, dünyanın en iyi 10 Siyaset Bilimi bölümünün tamamı Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere’de bulunmaktadır. Aynı indekste kamu yönetimi bölümlerine bakıldığında ise ilk 10’da, Amerika, Hollanda, Danimarka, İngiltere gibi ülkelerde bulunan üniversitelerin yer aldığı görülmektedir.²

Birleşik Krallık merkezli uluslararası bağımsız danışmanlık kuruluşu tarafından derlenen THE World University Rankings 2019 verilerine bakıldığında, sıralamalara temel oluşturmak için öğrenci sayısı, akademik personel başına öğrenci sayısı, uluslararası öğrenci sayısı, kadın – erkek oranı, atıflar, sanayi kazancı, uluslararası görünüm, araştırma, eğitim verilerinin kullanıldığı görülmektedir. Bu indekste ABD üniversitelerinin baskınlığı göze çarparken, ilk 10 içinde 3 İngiliz üniversitesi de bulunmaktadır.³ Yine Birleşik Krallık merkezli uluslararası bir firma tarafından derlenen QS World University Rankings indeksine bakıldığında ise; akademik tanınırlık, çalışanların tanınırlığı, yayın başına atıf, H-indeks atfı gibi göstergelerin kullanıldığı görülmektedir. QS indeksinin de ağırlıklı olarak ABD ve İngiltere üniversitelerinin siyaset bilimi bölümlerinden oluştuğu görülse de en iyi 10 arasında Fransa ve Avustralya’dan birer üniversite de vardır.⁴ Türkiye merkezli URAP’ın da Dünya siyaset bilimi bölümleri sıralaması bulunmaktadır. Diğer indekslerle benzer bir sıralamaya sahip olan bu indeks, yayınlanan makale, atıf, toplam yayın, işbirliği, yayın etkisi ve atıf etkisi verileri temelinde hesaplanmaktadır. URAP sıralamasında da, diğer uluslararası indekslerde olduğu gibi, Anglo-Sakson üniversitelerinin üstünlüğü göze çarpmaktadır. Ancak, diğer indekslerde de gözlemlendiği gibi, son yıllarda uzak doğu ülkelerinden, özellikle de Çin’den sıralamaya giren ve üst sıralarda yer alan üniversitelerin sayısında artış gözlenmektedir.

Uluslararası alanda uzun yıllardır yapılan üniversite sıralamaları, Türkiye’de de son yıllarda kullanılmaya başlamıştır. Bu konuda 2009 yılından bu yana faaliyet gösteren ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi Enformatik Enstitüsü bünyesinde hazırlanan URAP (University Ranking by Academic Performance) sıralaması en bilinen sıralamadır. URAP, üniversite sıralamasını, makale, atıf ve toplam bilimsel yayın sayısı, mezun, doktora öğrenci sayısı ile öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı gibi veriler temelinde yapmaktadır. Bu sıralama, üniversiteleri iyiler ve kötüler şeklinde ayırmasa da, akademik başarıları ve kaliteleri hakkında fikir vererek, eksiklerini görme ve kendilerini geliştirme olanağı sağlamaktadır.

¹ Bkz. <http://www.shanghairanking.com/aboutarwu.html>

² Bkz. <http://www.shanghairanking.com/shanghairanking-subject-rankings/political-sciences.html> ve <http://www.shanghairanking.com/shanghairanking-subject-rankings/public-administration.html>

³ Bkz. https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2019/subject-ranking/social-sciences#!page/0/length/25/subjects/3090/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats

⁴ Bkz. <https://www.topuniversities.com/university-rankings/university-subject-rankings/2016/politics>

URAP, üniversiteleri genel olarak sıralamanın yanı sıra, beşeri bilimler, hukuk, iktisat, mühendislik, çevre bilimleri, tıp ve sağlık bilimleri gibi alt alanlara göre de sıralamaktadır. Ancak yıllık düzenli olarak sadece genel sıralama yayınlanmaktadır. URAP'ın sıralaması hem ulusal ölçekte Yükseköğretim Kurulu'nun (YÖK) istatistiklerine (<https://istatistik.yok.gov.tr/>) hem de Web of Science (WoS) akademik indeksleme ve atıf veri tabanına dayanmaktadır. Böylelikle, üniversitelerin akademik ve eğitim kalitesi hakkında bir fikir vermektedir. Bunun yanında; ÜNİAR tarafından da 2015 yılından bu yana, fakülte ve üniversitelerden ve üniversite kentlerinden memnuniyet sıralamaları yapılmaktadır (Karadağ ve Yücel, 2020a; 2020b; 2020c). ÜNİAR'ın üniversite ve fakülte sıralamaları ise daha basit bir ölçüte dayanmaktadır. Bu ölçütte, bir üniversitenin akademik teşvikten yararlanan öğretim üyesi sayının, o üniversitenin bütün öğretim üyesi sayısına ve sıralamaya katılan 116 devlet üniversitesinin toplam öğretim üyesi sayısına oranı temel alınmaktadır (Karadağ ve Yücel, 2020c: 8).

Türkiye'de ÖSYM tarafından üniversite tercihi yapacak öğrenciler için hazırlanan kılavuzlarda ya da diğer tercih kılavuz ya da motorlarında bölümler, ağırlıklı olarak yerleşme puanları ve tercih eden sayıları esas alınarak sıralanmaktadır. Burada bir yan gösterge olarak da kontenjan büyüklüğü kullanılmaktadır. Bununla birlikte, özellikle son dönemde başkaca sıralamalara rastlamak da mümkündür. Ancak, düzenli, tanınan, çeşitli olduğu kadar tutarlı ve geçerli verileri kullanılan ve genel geçer bir indeksleme konusunda eksiklik bulunmaktadır ve böyle bir indekse gereksinim duyulmaktadır. İlk yayınlandığında eksikler içeren YÖK ATLAS'ın verileri giderek daha sağlıklı hale gelmekteyse de, verilerde, özellikle mezun başarı kısmında, halen eksikler ve yanlışlar göze çarpmaktadır. Yine de YÖK ATLAS'ta bölümlere ilişkin 2016 yılından itibaren başlayan geniş bir istatistiksel ve karşılaştırmalı veri tabanına ulaşmak mümkündür.

3. YÖNTEM

Araştırma, ikincil veri analizine dayanmaktadır. Devlet ve vakıf üniversitelerinde yer alan siyaset bilimi ve kamu yönetimi, kamu yönetimi, siyaset bilimi bölümlerinin birinci ve ikinci öğretim programları, YÖK ATLAS 2017 üniversite puan, tercih, kontenjan ve yerleştirme, akademik kadro gibi bilgiler alınıp işlenerek sıralama yapılmakta, 2018 indeksi olarak adlandırılmakta ve daha önce yapılan 2016 verileriyle ki, bu veriler de 2017 indeksi olarak isimlendirilmişti, karşılaştırmalı olarak değerlendirilmektedir. Bu amaçla geliştirilen genel indeks formülü şu şekildedir:

$$sbky\ skor = \frac{kontenjan}{\text{öğretim üyesi}} + (taban\ puan \times 0,01) + (tavan\ puan \times 0,001) + tercih\ sırası\ puanı + yerleşme\ sırası\ puanı + (toplam\ tercih\ eden \times 0,0005) + (SBKY\ İstek\ Göstergesi + (Prof\ Sayısı \times 0,2) + (Doç\ Sayısı \times 0,15) + (Dr.\ Öğretim\ Üyesi\ Sayısı \times 0,1))$$

Genel sıralamanın hesaplanabilmesi için; taban puanının 0,01 ve tavan puanının 0,001 ile çarpımı, üniversite adayları tarafından ilgili bölümün ortalama tercih edilme sırası ve yine üniversite adaylarının bölüme ortalama yerleşme sırası ile oluşturulan bölüm puanı, bölümü toplam tercih eden sayısının 0,0005 ile çarpımı, bölümde öğretim üyesi başına düşen öğrenci oranı, üniversite adayının SBKY ya da KY bölümlerini tercih yaptıkları listeye eklemelerine dayalı tercih istek göstergesi ile kadrolu öğretim üyesi sayısı ve unvan dağılım istatistiklerine dayanmaktadır. Bu göstergelerin detaylı açıklaması aşağıda sunulmaktadır. Ancak, her bir göstergenin, formülde makul ölçülerde temsili için, belirli katsayılarla çarpılması yoluna gidilmiştir.

Formül, YÖK ATLAS veri bankasından çekilen ve tüm siyaset bilimi ve/veya kamu yönetimi bölümleri için birinci öğretim programlarını temel alan 2017 yılına ait verilerin bütünlükle kullanımına dayanmaktadır. Ancak, gösterge, ölçüt, formül ya da sıralamaların

gerekli kılması durumunda, ikinci öğretim programlarına ait YÖK ATLAS verileri de kullanılmıştır. Dolayısıyla, çalışmanın kapsamında siyaset bilimi ve/veya kamu yönetimi bölümleri yer almaktadır. Bunun yanında, sadece vakıf üniversitelerinde yer alan 3 adet “siyaset bilimi” adını taşıyan bölüm de TM 3 alanından öğrenci aldığı ve YÖK tarafından aynı statüde kabul edildiği için bu çalışma kapsamına alınmıştır.

Ölçütlerin kısaca açıklanması gereklidir. Bunlardan öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayı katsayısında, hem birinci hem de ikinci öğretim programlarında kayıtlı toplam öğrenci sayısının kadrolu öğretim üyesi sayısına oranı alınmaktadır. Bu katsayıda, elde edilen skor küçüldükçe eğitimin kalitesinde artış olduğu kabul edilmektedir. Çünkü daha küçük bir skor, daha az sayıda öğrenciye eğitim veren, daha çok sayıda öğretim üyesiyle eğitim veren ya da ikisinin bileşeni bir duruma işaret etmektedir. Bunun için ilgili bölüm, öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı 1-10 arasında ise 1 puan, 11-20 arasında ise 0,75 puan, 21-30 arasında ise 0,5 puan, 31-40 arasında ise 0,25 puan, 41 ve daha fazla ise 0,1 puan almaktadır.

Giriş taban puanı katsayısı, üniversite sınavında bölümün birinci öğretime aldığı son sıradaki öğrencinin giriş puanı esasa alınarak hesaplanan bir göstergedir. Bu puan, 0,01 ile çarpılarak genel indekse eklenmektedir. Buna ek olarak giriş tavan puanı katsayısı da kullanılmaktadır ki burada, üniversite sınavında bölümün birinci öğretimde aldığı ilk sıradaki öğrencinin giriş puanı esas alınmaktadır. Bu puan 0,001 ile çarpılarak genel indekse eklenmektedir.

Ortalama tercih sırası katsayısı, bölümü tercih eden üniversite adaylarının bu bölümü ortalama tercih etme sırasıdır. Bölüm ortalama 1., 2. ve 3. sıralarda tercih edilmişse 2 puan, ortalama 4., 5. ve 6. sıralarda tercih edilmişse 1,5 puan, ortalama 7., 8., ve 9. sıralarda tercih edilmişse 1 puan, ortalama 10. ve 15. sıralarda tercih edilmişse 0,5 puan, ortalama 16 ve üstü sıradan tercih edilmişse 0,1 puan almaktadır.

Ortalama yerleşme sırası katsayısı ise, bölümü kazanmış olan öğrencilerin bu bölüme yerleşme sıralarının ortalama değerini göstermektedir. Bölüme ortalama 1., 2. ve 3. sıralardan yerleşmiş ise 2 puan, ortalama 4., 5. ve 6. sıralardan yerleşmiş ise 1,5 puan, ortalama 7., 8., ve 9. sıralardan yerleşmiş ise 1 puan, ortalama 10. ve 15. sıralardan yerleşmiş ise 0,5 puan, ortalama 16 ve üstü sıradan yerleşmiş ise 0,1 puan verilmektedir.

Toplam tercih eden katsayısı, bölümü tercih edenlerin toplam sayısının 0,0005 ile çarpılmasıyla elde edilen bir katsayıdır. Bu gösterge ile, bölümün toplam tercih edilme sayısının etkisi görülmektedir.

Bölüm istek göstergesi katsayısı, üniversite adayının tercihlerinde bu alana ne kadar yer verdiğini gösterir. Bölümü tercih eden adayların yapmış olduğu toplam tercihler içindeki tüm SBKY (veya KY) bölümlerinin ağırlığı bu şekilde ortaya çıkmaktadır. SBKY (KY) tercihi / toplam tercih şeklinde hesaplanır. Sonuç 1'e ne kadar yakınsa SBKY (KY) bölümlerin tercih listesindeki ağırlığı o kadar fazladır.

Öğretim üyesi sayısı göstergeleri, bölümün profesör, doçent ve doktor öğretim üyesi kadrolarında yer alan öğretim üyesi sayılarını esas almaktadır. Bölümün profesör sayısı, 0,2 ile, doçent sayısı 0,15 ile, doktor öğretim üyesi sayısı, 0,1 ile çarpılarak indekste yer almaktadır. Araştırma görevlisi, öğretim görevlisi ve doktora tamamlamış araştırma görevlisi gibi kadrolarla ilgili çok veri eksikliği olduğundan dikkate alınmamıştır.

4. 2018 YILI SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ (SBKY) İLE KAMU YÖNETİMİ (KY) BÖLÜMLERİ SIRALAMASI

4.1. Bölümler Genel Sıralaması

Tüm göstergelerin hesaplanması ve belli katsayılar halinde genel skorlara dahil edilmesiyle Türkiye’de siyaset bilimi ve kamu yönetimi (SBKY) ve kamu yönetimi (KY) bölümleri genel sıralaması 2018 oluşturulmuştur. Söz konusu 2018 verileri, karşılaştırmalı bir çerçevede elde etmek ve değerlendirebilmek amacıyla daha önce yayınladığımız (Bkz. Kiriş ve Gül, 2017) 2017 verileri ile birlikte sunulmuştur.

Tablo 1: SBKY–KY Bölümleri 2017 ve 2018 Yılları Genel Sıralamaları

Üniversite / Bölüm Adı	2017 Yılı Genel Skoru	2017 Yılı Genel Sıralaması	2018 Yılı Genel Skoru	2018 Yılı Genel Sıralama	Değişimin Yönü
Ankara Üniversitesi / SBF SBKY	16,62	1	14,4	1	↔
ODTÜ / SBKY	12,98	4	13,56	2	↑
İstanbul Üniversitesi / SBF SBKY	14,26	2	13,18	3	↓
Gazi Üniversitesi / SBKY ⁵	13,30	3	11,78	4	↓
Hacettepe Üniversitesi / SBKY	10,65	12	11,51	5	↑
Sakarya Üniversitesi / SBKY	12,09	5	11,45	6	↓
Akdeniz Üniversitesi / SBKY	10,47	14	11,32	7	↑
Marmara Üniversitesi / SBKY	11,42	8	11,2	8	↔
Marmara Üniversitesi / SBKY (Fr.)	9,71	23	11,15	9	↑
Selçuk Üniversitesi / SBKY	9,91	19	11,08	10	↑
Dokuz Eylül Üniversitesi / KY	11,40	9	10,09	11	↓
Uludağ Üniversitesi / SBKY	11,88	6	10,04	12	↓
Kocaeli Üniversitesi / SBKY	9,90	20	9,93	13	↑
İzmir Katip Çelebi Üniversitesi / SBKY	9,58	25	9,86	14	↑
Trakya Üniversitesi / KY	9,32	28	9,72	15	↑
Pamukkale Üniversitesi / SBKY	10,38	15	9,65	16	↓
İnönü Üniversitesi / SBKY	10,11	16	9,61	17	↓
İstanbul Medeniyet Üniversitesi / SBKY	10,07	17	9,51	18	↓
Karadeniz Teknik Üniversitesi / KY	10,50	13	9,39	19	↓
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi / KY	10,96	10	9,34	20	↓
Abant İzzet Baysal Üniversitesi / KY	10,67	11	9,32	21	↓
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi / SBKY	9,84	22	9,22	22	↔
Süleyman Demirel Üniversitesi / SBKY	11,46	7	9,2	23	↓
Çanakkale On Sekiz Mart Üni. / SBKY	8,14	43	9,16	24	↑
Mustafa Kemal Üniversitesi / SBKY	8,17	42	8,93	25	↑
Afyon Kocatepe Üniversitesi / KY	8,82	33	8,92	26	↑
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi / SBKY	10,02	18	8,76	27	↓
Erciyes Üniversitesi / SBKY	9,61	24	8,66	28	↓
Dumlupınar Üniversitesi / KY	9,38	27	8,47	29	↓
On Dokuz Mayıs Üniversitesi / SBKY	9,87	21	8,45	30	↓
Yüzüncü Yıl Üniversitesi / KY	7,81	54	8,42	31	↑
Fırat Üniversitesi / SBKY	8,53	36	8,38	32	↑
Aksaray Üniversitesi / SBKY	8,36	40	8,35	33	↑
Kırıkkale Üniversitesi / SBKY	8,84	32	8,27	34	↓
Düzce Üniversitesi / SBKY	-	-	8,26	35	—
Mersin Üniversitesi / KY	8,77	34	8,21	36	↓
Harran Üniversitesi / KY	8,10	46	8,16	37	↑
Atatürk Üniversitesi / KY	9,42	26	8,12	38	↓
Necmettin Erbakan Üniversitesi / SBKY	8,97	31	8,01	39	↓
Adana Bilim Teknoloji Üni. / SBKY	-	-	7,79	40	—

⁵ Gazi Üniversitesi’nin bölünmesi sonucu Gazi Üniversitesi İİBF bünyesinde yer alan bu bölüm, 2019’dan itibaren Hacı Bayram Veli Üniversitesi İİBF SBKY Bölümü olmuştur.

Üniversite / Bölüm Adı	2017 Yılı Genel Skoru	2017 Yılı Genel Sıralaması	2018 Yılı Genel Skoru	2018 Yılı Genel Sıralama	Değişimin Yönü
On Sekiz Mart Üniversitesi / Biga KY	7,88	51	7,74	41	↑
Niğde Ömer Halisdemir Üni. / KY	8,42	39	7,7	42	↓
Bülent Ecevit Üniversitesi / SBKY	7,94	50	7,68	43	↑
Karabük Üniversitesi / SBKY	8,51	37	7,67	44	↓
Celal Bayar Üniversitesi / KY	8,44	38	7,64	45	↓
Gümüşhane Üniversitesi / SBKY	7,30	61	7,64	46	↑
Hitit Üniversitesi / SBKY	7,86	52	7,59	47	↑
Giresun Üniversitesi / SBKY	8,66	35	7,56	48	↓
Çankırı Karatekin Üniversitesi / SBKY	8,11	45	7,55	49	↓
Bartın Üniversitesi / SBKY	7,57	59	7,52	50	↑
Recep Tayyip Erdoğan Üni. / SBKY	7,29	62	7,49	51	↑
Kırklareli Üniversitesi / KY	7,38	60	7,45	52	↑
Dicle Üniversitesi / SBKY	7,82	53	7,3	53	↔
Bandırma On Yedi Eylül Üniv. / SBKY	7,94	49	7,27	54	↓
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniv. / KY	9,00	30	7,27	55	↓
Ahi Evran Üniversitesi / SBKY	7,57	58	7,13	56	↑
Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniv. / KY	8,09	47	7,11	57	↓
Cumhuriyet Üniversitesi / KY	8,13	44	7,1	58	↓
Adnan Menderes Üniv. / Nazilli SBKY	8,25	41	7,04	59	↓
Batman Üniversitesi / SBKY	7,04	70	7	60	↑
Gaziosmanpaşa Üniversitesi / KY	6,66	74	6,82	61	↑
Ordu Üniversitesi / KY	7,66	55	6,81	62	↓
Artvin Çoruh Üniversitesi / SBKY	7,25	64	6,79	63	↑
Kastamonu Üniversitesi / SBKY	7,22	65	6,6	64	↑
Bitlis Eren Üniversitesi / KY	6,77	73	6,57	65	↑
Mehmet Akif Üniversitesi / KY	7,00	71	6,53	66	↑
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi / SBKY	8,07	48	6,5	67	↑
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi / SBKY	7,58	57	6,41	68	↓
Uşak Üniversitesi / KY	7,27	63	6,39	69	↓
Erzincan Üniversitesi / SBKY	5,92	79	6,38	70	↑
Sinop Üniversitesi / SBKY	-	-	6,38	71	—
Adıyaman Üniversitesi / KY	7,15	68	6,37	72	↓
Karamanoğlu Mehmetbey Üni. / SBKY	7,20	66	6,37	73	↓
Adnan Menderes Üniversitesi / Söke KY	7,58	56	6,36	74	↓
Muş Alparslan Üniversitesi / SBKY	6,95	72	6,36	75	↓
Bozok Üniversitesi / SBKY	-	-	6,34	76	—
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi / SBKY	6,38	76	6,33	77	↓
Munzur (Tunceli) Üniversitesi / SBKY	6,54	75	6,26	78	↓
Kilis Yedi Aralık Üniversitesi / SBKY	7,06	69	6,03	79	↓
Gaziantep Üniversitesi / KY	7,18	67	6,02	80	↓
Bayburt Üniversitesi / KY	6,29	78	5,84	81	↓
Kafkas Üniversitesi / SBKY	6,37	77	5,76	82	↓
Türk Alman Üniversitesi / SBKY	9,14	29	-	83	—

Tablo, Kiriş ve Gül (2017: 2114-2115) verilerine, 2018 genel indeksinin eklenmesiyle oluşturulmuştur.

Sıralamaya etki eden yeni koşullar için 2018 sıralamasına, bir önceki yıl olan 2017 için yapılan sıralama ile karşılaştırmalı olarak bakıldığında, bazı değişiklikler göze çarpmaktadır. Bu değişikliklerin olası nedenleri üzerine şu çıkarımlar yapılabilir:

Üniversite sınavlarında 2017'den 2018'e puanlarda genel bir düşüş eğilimi gözlenirse de bu bazı bölümler için daha keskin diğer bazı bölümler içinse daha düşük oranlardadır.

Üniversite sınavında bölümü tercih eden toplam öğrenci sayısında önemli orandaki değişiklik, sıralamaya etki eden önemli bir bileşeni doğrudan etkilediğinden, bölümlerin sıralaması üzerinde de etki ettiği düşünülebilir.

Bölüm kadrosundaki dikkate değer değişiklik, bölüm sıralamasını iki farklı değişken bakımından etkilemektedir. 2017 – 2018 yılları arasında yeni öğretim üyesi istihdamı, öğretim üyelerinin mesleki unvanlarının ilerlemesi, öğretim üyelerinin emeklilik, başka kuruma geçiş, ihraç olma vb. nedenlerle bazı bölümlerin kadrolarında önemli değişiklikler gerçekleşmiştir. Bu da sıralamadaki dalgalanmaya etki eden diğer bir etkidir.

Kritik veri olarak değişik ölçütlerde girdi olarak kullanılan öğretim üyesi sayısının, YÖK Atlas'ta eksiklikler / hatalar içerebildiği ya da güncel olmadığı gözlenmiştir. Bu nedenle, YÖK Atlas 2017 bölüm öğretim üyesi verileri, bölüm web sayfalarından da araştırılıp, teyit edilerek sıralamaya dahil edilmiştir. Bölüm kadro verilerinin tam ve güncel olarak sıralamaya yansması da bölüm sıralamalarına etki etmiştir.

Artan SBKY isimli bölüm sayısı tercihlerde rol oynamaktadır. 2017'de 47 olan SBKY sayısı, 2018'de 55 olmuştur. Tercih istatistiklerine bakıldığında da SBKY bölümlerinin KY bölümlerine göre önemli ölçüde daha fazla tercih edildiği görülmektedir. Bu da KY bölümlerinin sıralamalarda görece daha geriye düşmesinde rol oynamaktadır.

Türkiye'nin genel koşulları, yükseköğretime dair koşullar, bölümlerin ve buldukları üniversitelerin ve kentlerin durumları ile SBKY/KY eğitime dair özel bazı koşullar da tercih ve puan durumu üzerinde etkili olabilmektedir.

SBKY/KY Bölümlerinin 2018 yılı genel sıralamasına bakıldığında, geçen yılın skorlarına benzer bir genel sıralama ile karşılaştığı söylenebilir. İlk 10'daki bölümlerin tamamı SBKY'dir. Ankara Üniversitesi SBF SBKY bölümü her iki yılda da ilk sırada yer almış, ondan sonraki 3 üniversite de ilk dörtteki yerlerini, sıraları değişse de korumuşlardır. ODTÜ İİBF SBKY, geçen yıl dördüncü sırada yer alırken bu yıl ikinci sıraya gelmiştir. Geçen yıl ikinci konumdaki İstanbul Üniversitesi SBF SBKY ise, bu yıl üçüncü sıradadır. Gazi Üniversitesi İİBF SBKY (Yeni Hacı Bayram Veli SBKY), üçüncülüğten dördüncülüğe gerilemiş olsa da ilk dörtteki yerini korumuştur. Tüm grup içinde ise 4 bölümün sıralaması değişmemiştir.

Genel tabloda da değişiklikler göze çarpmaktadır. 31 bölüm yükselerek daha iyi bir sıralama elde ederken, 43 bölüm sıralamada gerilemiştir. 2018 listesinde yeni açılan 4 bölüm daha yer alırken, bir bölüme öğrenci yerleştirilmemiştir. 2018'de toplam SBKY/KY bölümleri sayısı 82 olmuştur. Geçen yıl, 12. sırada bulunan Hacettepe Üniversitesi İİBF SBKY, bu yıl 5. sırada yer almıştır. Bu yükselmenin temel nedeni, Hacettepe SBKY'nin 2017 yılı kadro verileri konusunda YÖK ATLAS'ta sonradan saptadığımız ve bölüm web sayfasından teyit ederek düzelttiğimiz eksikliklerdir. O dönem YÖK ATLAS'ın verileri esas alınmış ve Hacettepe SBKY'nin ya da diğer bölümlerin kadro verileri web sayfaları incelenerek teyit edilmemiştir. 2018 yılında, YÖK ATLAS'taki kadro verileri ile yetinmeyip bölüm verileri ilgili bölüm web sayfalarından teyit edilince yaptığımız düzeltme ve güncellemeler, Hacettepe SBKY ve diğer bazı bölümlerin sıralamadaki yerlerini bir ölçüde değiştirmiştir.

Akdeniz Üniversitesi İİBF SBKY'nin de genel sıralamada bir yükseliş trendi çizdiği görülmektedir. Akdeniz SBKY, 14. sıradan 7. sıraya yükselmiştir. İlgili bölümün verilerine bakıldığında ilk göze çarpan değişiklik, bölüm adının kamu yönetiminden siyaset bilimi ve kamu yönetimine dönüştürülmesidir. Bu ise, bölümün tercih kılavuzunda yer aldığı kısmın değişmesi ve güncel eğilim olan SBKY adını tercih ederek öne çıkması anlamına gelmektedir. Diğer taraftan 2017 ve 2018 verileri karşılaştırıldığında bu bölümle ilgili göze çarpan diğer değişiklikler arasında, bölümü toplam tercih eden aday sayısındaki %36'lık

artıştır. Bu artışta, sahil kenti ve ikliminin ılıman olması gibi dışsal etkenler yanında, bir ölçüde de olsa isim değişikliğinin etkisinin olduğu söylenebilir. Sıralamada önemli düzeyde yükseliş gösteren diğer bölümler arasında şunlar sayılabilir: Marmara Üniversitesi Fransızca SBKY, Selçuk Üniversitesi SBKY, Kocaeli SBKY, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi SBKY, Trakya Üniversitesi KY, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi SBKY, Mustafa Kemal Üniversitesi SBKY ve Yüzüncü Yıl Üniversitesi KY.

Sıralamada yükseliş gösteren SBKY bölümlerinin aksine, düşüş gösterenler de vardır. Önemli bir düşüş gösteren bölümler arasında şunlar sayılabilir: Süleyman Demirel Üniversitesi SBKY, Uludağ Üniversitesi SBKY, Karadeniz Teknik Üniversitesi KY, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi KY, Abant İzzet Baysal Üniversitesi KY, On Dokuz Mayıs Üniversitesi SBKY, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi SBKY, Atatürk Üniversitesi KY ve On Sekiz Mart Üniversitesi Biga KY. Düşüş gösteren bölümler içinde kamu yönetimi adını taşıyan bölüm sayısı, yükselen bölümlere göre daha çok sayıdadır. En fazla düşüş sergileyen bölümlerin başında Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF SBKY yer almaktadır. 2017 genel sıralamasında 7. durumda olan SDÜ SBKY, 2018'de 23. sıraya gerilemiştir. SDÜ SBKY, öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı katsayısı, giriş taban puanı, ortalama tercih sırası, toplam tercih eden aday sayısı ve kadro bakımından gerilemiştir. Özellikle giriş taban puanına bakıldığında bu gerileme %8 civarındadır ve bu düşüş tüm SBKY'lerdeki ortalama -%8'lik düşüşe eşdeğerdir. Bölümü toplam tercih eden sayısı ise, daha da büyük bir oranda (%54) gerilemiştir. Bölüm öğretim üyesi sayısı da 2017'de 14'ten 2018'de 11'e gerilemiştir. Bu gibi nedenlerle; SDÜ SBKY'nin skoru 2,26 puan gerilerken, 2018 indeksinde genel sıralaması ise 16 sıra gerileyerek, 7. sıradan 23. sıraya düşmüştür. Bununla birlikte bölüm ile ilgili olarak takipte olduğumuzdan izleyen yıl olan 2019'dan bir ön kesit sunmak gerekirse, kontenjan büyüklüğü, tercih ve yerleşme sayı ve sıralamaları ile öğretim üyesi bakımından tekrar yükseliş yaşandığı için bir miktar ilerleme göstereceği öngörülebilir. Bu örnekten hareketle, her yıl ortaya çıkan tercih edilirlilik göstergelerinin bölümlerin sıralamalarını değiştirebileceği görülmektedir. Bu kapsamda, çalışmada geliştirilen formül açısından önemli olan alanın ve bölümün (ve tabii ki bölümün yer aldığı üniversitenin ve kentin) tercih edilirliliğinin önemli olduğu anlaşılmaktadır.

SBKY/KY istek göstergesi bağlamında, 2017 indeksinde 0,26 olan ortalama oran 2018 indeksinde 0,31 olmuştur. Bu, SBKY/KY bölümlerini isteyerek tercihte bulunan öğrenci oranının az da olsa arttığını göstermektedir. Diğer bir deyişle SBKY/KY bölümünü kazananların üniversite tercihlerine bakıldığında bu tercihler içindeki SBKY/KY bölümlerinin oranının %30'lar düzeyinde olduğu görülmektedir. Yani SBKY/KY bölümünü kazanan bir öğrenci, her üç tercihinden birini bu bölümlerden yana kullanmıştır.

Yeni bölümler olarak 2018 sıralamasında yer alan ve yeni öğrenci almaya başlayan dört bölümden de kısaca söz etmek gereklidir. Bunlar, genel sıralamaya otuz beşinci sıradan dahil olan Düzce Üniversitesi SBKY, 40. Sıradan dahil olan Adana Alparslan Türkeş Bilim Teknoloji Üniversitesi SBKY, 71. Sıradan dahil olan Sinop Üniversitesi SBKY ve 76. Sıradan dahil olan Bozok Üniversitesi SBKY bölümleridir. Yeni açılan bölümlerin hepsi SBKY adını tercih etmiştir. Türk-Alman Üniversitesi SBKY Bölümü öğrenci kabul etmemiştir. Bunun sonucu olarak, devlet üniversitelerinde 79 olan öğrenci kabul eden bölüm sayısı, 2018 yılında 82 olmuştur. Bu bölümlerden 55 tanesi SBKY iken, 27 tanesi ise KY ismini taşımaktadır. Geçen yıl bu sayı 47 SBKY bölümü ve 32 KY bölümü şeklindeydi. Bu durum, 5 mevcut bölümün de ismini kamu yönetiminden siyaset bilimi ve kamu yönetimine değiştirdiğini göstermektedir. Vakıf üniversitelerindeki bölüm sayısı ise, ilgili bölümde de görüleceği üzere, 16'dan 21'e çıkmıştır. Vakıf üniversiteleri arasında sadece Yeditepe Üniversitesi'nde yer alan bölüm "kamu yönetimi" adını taşımaktadır. Ayrıca 3 bölüm de sadece "siyaset bilimi" adını taşımaktadır (Bkz. Tablo 5). Sonuç olarak, puanlama sistemindeki, kontenjan büyüklüğündeki, bölümün ve alanın imaj ve

görünümündeki, yükseköğretimdeki genel eğilimdeki vb. değişikliklerin bölümlerin yıllık ve/veya dönemlik sıralanmasında farklılıklar oluşturabildiği söylenebilir.

4.2. Bölümlerin Giriş Puanları Sıralaması

Giriş puanı, uzun yıllardır gerek tercih yapacak adaylar için gerekse de konunun uzmanlarının üniversite ve bölümleri değerlendirmeleri için uygun bir değişken olmuştur. Giriş puanı, ilgili bölümü tercih edenlerin ve yerleştirilenlerin sayılarının ve üniversite yerleştirme puanlarının ürünü olarak oluşmaktadır. Burada kontenjana en son sıradan girenin puanı bir gösterge iken, en yüksek puanla yerleşenin puanı da bir diğer göstergedir. Bir bölümü tercih edip kazananların ortalama puanı ise o bölüm açısından daha sağlıklı bir gösterge olarak değerlendirilebilir ancak sistem aday giriş odaklı olduğu için, taban puanı bir bölümün temel puan göstergesi olarak kullanılmaktadır.

Tablo 2: SBKY – KY Bölümleri 2017 ve 2018 Yılları Giriş Puanı Sıralamaları

Üniversite / Bölüm Adı	2017 Yılı Giriş Taban Puanı	2017 Yılı Giriş Puanı Sıralaması	2018 Yılı Giriş Taban Puanı	2018 Yılı Giriş Puanı Sıralaması	2018 Yılı Kontenjanı 1. Öğretim
ODTÜ / SBKY	441,15	1	427,6	1	82
Ankara Üniversitesi / SBF SBKY	433,69	2	414,4	2	52
Hacettepe Üniversitesi / SBKY	420,2	3	404,1	3	82
İstanbul Üniversitesi / SBF SBKY	405,18	4	392,8	4	123
Marmara Üniversitesi / SBKY	400,58	6	387,1	5	62
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi / SBKY	404,12	5	386,1	6	62
Gazi Üniversitesi / SBKY	398,47	7	383,1	7	154
Eskişehir Osmangazi Üni. / SBKY	390,46	9	372,5	8	62*
İstanbul Medeniyet Üni. / SBKY	375,58	10	365,4	9	62*
Marmara Üniversitesi / KY (Fr.)	375,57	11	363,6	10	82
Dokuz Eylül Üniversitesi / KY	375,39	12	352,8	11	98*
Uludağ Üniversitesi / SBKY	364,22	15	350,1	12	113*
Kocaeli Üniversitesi / SBKY	370,54	14	347,2	13	103*
Sakarya Üniversitesi / SBKY	363,91	16	342,5	14	72*
İzmir Katip Çelebi Üniversitesi / SBKY	370,73	13	340	15	82*
On Dokuz Mayıs Üniversitesi / SBKY	362,38	18	337,7	16	72
Erciyes Üniversitesi / SBKY	363,78	17	337,4	17	62
Akdeniz Üniversitesi / KY	354,04	21	334,2	18	93*
Çanakkale On Sekiz Mart Üni. / SBKY	356,52	20	332,4	19	62*
Necmettin Erbakan Üniversitesi / SBKY	357,96	19	329,7	20	62*
Karadeniz Teknik Üniversitesi / KY	343,14	23	321	21	82*
Pamukkale Üniversitesi / SBKY	345,14	22	320,9	22	113*
Selçuk Üniversitesi / KY	340,97	24	315,9	23	134*
Kırıkkale Üniversitesi / SBKY	339,04	25	313,7	24	93*
Abant İzzet Baysal Üniversitesi / KY	332,41	27	309	25	82*
Adnan Menderes Üni. / Nazilli SBKY	333,14	26	308,8	26	113*
Atatürk Üniversitesi / KY	329	29	305	27	62*
Celal Bayar Üniversitesi / KY	330,78	28	304,8	28	67*
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi / KY	324,61	31	301,5	29	123*
Recep Tayyip Erdoğan Üni. / SBKY	321,67	33	301,3	30	62
İnönü Üniversitesi / SBKY	324,84	30	297,7	31	103*
Bülent Ecevit Üniversitesi / SBKY	323,1	32	297,6	32	62*
Trakya Üniversitesi / KY	320,78	34	297,2	33	72*
Bandırma On Yedi Eylül Üni. / SBKY	319,75	36	296,1	34	103*
Süleyman Demirel Üniversitesi / SBKY	318,03	37	295,5	35	134*
On Sekiz Mart Üniversitesi / Biga KY	320,07	35	293,6	36	93*
Adana Bilim ve Teknoloji Üni. / SBKY	-	-	292,6	37	41
Mersin Üniversitesi / KY	316,1	41	292,2	38	82

Üniversite / Bölüm Adı	2017 Yılı Giriş Taban Puanı	2017 Yılı Giriş Puanı Sıralaması	2018 Yılı Giriş Taban Puanı	2018 Yılı Giriş Puanı Sıralaması	2018 Yılı Kontenjanı 1. Öğretim
Karabük Üniversitesi / SBKY	312,94	43	291,4	39	72*
Afyon Kocatepe Üniversitesi / KY	313,26	42	290,7	40	62*
Adnan Menderes Üniversitesi / Söke KY	317,98	38	290,3	41	62*
Ordu Üniversitesi / KY	312,43	44	286,7	42	57*
Ahi Evran Üniversitesi / SBKY	316,48	39	286,6	43	52*
Giresun Üniversitesi / SBKY	307,44	46	282,5	44	62*
Dicle Üniversitesi / SBKY	316,25	40	281,9	45	82
Düzce Üniversitesi / SBKY	-	-	281,8	46	41
Fırat Üniversitesi / SBKY	308,42	45	280,6	47	72*
Cumhuriyet Üniversitesi / KY	302,99	49	274,4	48	88*
Kastamonu Üniversitesi / SBKY	301,66	50	274,2	49	88*
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üni. / KY	301,36	51	273,2	50	62*
Bilecik Üniversitesi / SBKY	300,38	52	271,7	51	123*
Yüzüncü Yıl Üniversitesi / KY	304,14	47	271,4	52	72
Dumlupınar Üniversitesi / KY	303,25	48	270,9	53	185*
Mustafa Kemal Üniversitesi / KY	298,62	56	270,4	54	93
Kırklareli Üniversitesi / KY	300,21	53	270,2	55	62*
Bartın Üniversitesi / SBKY	298,27	57	269,6	56	72*
Uşak Üniversitesi / KY	300,02	54	268,5	57	82*
Çankırı Karatekin Üniversitesi / SBKY	299,5	55	267,2	58	62*
Gaziantep Üniversitesi / KY	298,08	58	267	59	72
Erzincan Üniversitesi / SBKY	292,9	66	266,7	60	62*
Mehmet Akif Üniversitesi / KY	294,73	63	266,2	61	103*
Aksaray Üniversitesi / SBKY	295,93	60	266	62	123*
Niğde Üniversitesi / KY	295,79	61	266	63	82*
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üni. / KY	294,44	64	265,1	64	103*
Harran Üniversitesi / KY	294,8	62	263,4	65	82
Osmaniye Korkut Ata Üni. / SBKY	296,46	59	262,6	66	62*
Adıyaman Üniversitesi / KY	292,97	65	261,5	67	62*
Gaziosmanpaşa Üniversitesi / KY	292,2	67	260,2	68	103*
Hitit Üniversitesi / SBKY	291,74	68	260,1	69	93*
Karamanoğlu Mehmetbey Üni. / SBKY	288,87	71	258,8	70	123*
Gümüşhane Üniversitesi / SBKY	286,45	72	255,8	71	62
Bozok Üniversitesi / SBKY	-	-	253,9	72	62*
Artvin Çoruh Üniversitesi / SBKY	285,14	73	251,2	73	62
Sinop Üniversitesi / SBKY	-	-	250,8	74	82*
Kilis Yedi Aralık Üniversitesi / SBKY	289,98	70	250,4	75	52
Bayburt Üniversitesi / KY	282,54	75	246,7	76	93*
Bitlis Eren Üniversitesi / KY	274,97	79	245,3	77	62
Kafkas Üniversitesi / SBKY	278,5	76	242,3	78	72*
Batman Üniversitesi / SBKY	290,58	69	239,5	79	62
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi / SBKY	282,69	74	237,1	80	62
Muş Alparslan Üniversitesi / SBKY	277,23	77	234,6	81	62
Tunceli Üniversitesi / KY	277,07	78	234,1	82	52
Türk Alman Üniversitesi / SBKY	395,45	8	0	83	-

Tablo, Kiriş ve Gül (2017: 2116-2117) verilerine, 2018 verilerinin eklenmesiyle elde edilmiştir.

Giriş puanı bakımından sıralamaya bakıldığında; köklü bölümlerle, belli başlı büyükşehirlerde yer alan bölümlerin üst sıralarda yer aldığı görülmektedir. 2017 ve 2018 yılı sıralamalarında genel olarak çok büyük değişiklikler göze çarpmamaktadır. Bölümlerin taban puanları temelinde yapılan sıralamalarına göre bir değerlendirmesini yapmak gerekirse, adayın aldığı puanın, yaptığı bölüm tercihinde belirleyici bir role sahip olduğu öncelikle belirtilmelidir. Ancak bunun yanında; üniversitenin bir büyükşehirde bulunması,

bulunduğu kentin sahilde yer alması, adayın yaşadığı kente yakın olması, sosyal-kültürel hayat kalitesinin, yaşanabilirliğinin, canlılığının ve güvenliğinin yüksek olması gibi diğer etkenlerin de (Kiriş ve Gül, 2017: 2117) rol oynadığını belirtmek gerekmektedir. Bölümün yer aldığı üniversitenin büyükşehirde, özellikle de ilk 3 büyükşehirde bulunması, bölüm tercihlerinde olumlu etkenlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Giriş puanına göre ilk on üniversite içinde ilk 3 büyük şehrin yanı sıra sadece Eskişehir yer almaktadır. Eskişehir öğrenci şehri olmakla öne çıkmış bir kenttir. Tabii ki burada, köklü üniversitelerin Türkiye'deki üç büyük kentte kurulu olduğu ve tarihlerinin çok daha eskilere gittiği de dikkatten kaçmamalıdır. Üç büyük kentte olmayı etkileyen bir durum da, bu ilk üç büyük kentin nüfusu da çok büyük olduğu için, doğal olarak yaşadığı şehirde okumak isteyenlerin sayısının da yüksek olmasıdır. Taban puanlara göre yapılan sıralamadan çıkarılabilecek bir diğer sonuç da, tercih yapacak adayın puanı 3 büyük kentte yer alan bölümlere yetmiyorsa, yaşadığı kente yakın diğer büyükşehri ya da sahilde yer alan bir başka kenti tercih etme eğilimi gösterdikleridir.

4.3. Bölümlerin Kontenjan Büyüklüğü Sıralaması

2018 indeksinde SBKY/KY bölümlerinin toplam kontenjanlarında birinci öğretim için %6, ikinci öğretim için %2'lik bir artış göze çarpmaktadır. Devlet üniversitelerinde SBKY/KY bölümlerinin ortalama kontenjanı birinci öğretim için 80,3 iken ikinci öğretim için 83,2 olmuştur.

Tablo 3: SBKY – KY Bölümleri 2017 ve 2018 Yılları Kontenjan Büyüklüğü Sıralamaları

2018 Yılı SBKY Kontenjan Sıralaması	Üniversite / Bölüm Adı	2017 Yılı Kontenjanı 1. Öğretim	2017 Yılı Kontenjanı 2. Öğretim	2018 Yılı Kontenjanı 1. Öğretim	2018 Yılı Kontenjanı 2. Öğretim
1	Dumlupınar Üniversitesi / KY	185	185	185	185
2	Gazi Üniversitesi / SBKY	154	-	154	-
3	Selçuk Üniversitesi / KY	134	134	134	134
	Süleyman Demirel Üniversitesi / SBKY	134	134	134	134
4	Aksaray Üniversitesi/ SBKY	123	123	123	123
	Bilecik Üniversitesi / SBKY	123	123	123	123
	İstanbul Üniversitesi / SBF SBKY	123	-	123	-
	Karamanoğlu Mehmetbey Üni. / SBKY	123	123	123	123
	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi / KY	123	123	123	123
5	Adnan Menderes Üniversitesi / Nazilli SBKY	113	113	113	113
	Pamukkale Üniversitesi / SBKY	113	113	113	113
	Uludağ Üniversitesi / SBKY	113	113	113	113
6	Bandırma On Yedi Eylül Üniversitesi / SBKY	103	103	103	103
	Gaziosmanpaşa Üniversitesi / KY	103	103	103	103
	İnönü Üniversitesi / SBKY	103	103	103	103
	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi / KY	103	103	103	103
	Kocaeli Üniversitesi / SBKY	103	103	103	103
7	Mehmet Akif Üniversitesi / KY	103	103	103	103
	Dokuz Eylül Üniversitesi / KY	98	98	98	98
	Akdeniz Üniversitesi / KY	93	93	93	93
	Bayburt Üniversitesi / KY	93	93	93	93
8	Hitit Üniversitesi / SBKY	93	93	93	93
	Kırkkale Üniversitesi / SBKY	88	88	93	93
	Mustafa Kemal Üniversitesi / KY	93	41	93	52
	On Sekiz Mart Üniversitesi / Biga KY	93	93	93	93
9	Cumhuriyet Üniversitesi / KY	88	88	88	88
	Kastamonu Üniversitesi / SBKY	77	77	88	88
10	Abant İzzet Baysal Üniversitesi / KY	82	82	82	82
	Dicle Üniversitesi/ SBKY	82	-	82	-
	Hacettepe Üniversitesi / SBKY	82	-	82	-

2018 Yılı SBKY Kontenjan Sıralaması	Üniversite / Bölüm Adı	2017 Yılı	2017 Yılı	2018 Yılı	2018 Yılı
		Kontenjanı 1. Öğretim	Kontenjanı 2. Öğretim	Kontenjanı 1. Öğretim	Kontenjanı 2. Öğretim
	Harran Üniversitesi / KY	82	-	82	-
	İzmir Katip Çelebi Üniversitesi / SBKY	52	-	82	82
	Karadeniz Teknik Üniversitesi / KY	82	82	82	82
	Marmara Üniversitesi / KY (Fr.)	82	-	82	-
	Mersin Üniversitesi / KY	82	-	82	-
	Niğde Üniversitesi / KY	82	82	82	82
	ODTÜ / SBKY	82	-	82	-
	Sinop Üniversitesi / SBKY	-	-	82	82
	Uşak Üniversitesi / KY	82	82	82	82
11	Bartın Üniversitesi / SBKY	72	72	72	72
	Fırat Üniversitesi / SBKY	72	72	72	72
	Gaziantep Üniversitesi / KY	62	-	72	-
	Kafkas Üniversitesi / SBKY	72	72	72	72
	Karabük Üniversitesi / SBKY	72	72	72	72
	On Dokuz Mayıs Üniversitesi / SBKY	72	-	72	-
	Sakarya Üniversitesi / SBKY	72	72	72	72
	Trakya Üniversitesi / KY	72	72	72	72
	Yüzüncü Yıl Üniversitesi / KY	72	-	72	-
	12	Celal Bayar Üniversitesi / KY	67	67	67
Adıyaman Üniversitesi / KY		62	62	62	62
Adnan Menderes Üniversitesi / Söke KY		52	52	62	62
Afyon Kocatepe Üniversitesi / KY		62	62	62	62
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi / SBKY		57	-	62	-
Artvin Çoruh Üniversitesi / SBKY		52	-	62	-
Atatürk Üniversitesi / KY		62	62	62	62
Batman Üniversitesi / SBKY		52	-	62	-
Bozok Üniversitesi / SBKY		-	-	62	62
Bitlis Eren Üniversitesi / KY		52	-	62	-
13	Bülent Ecevit Üniversitesi / SBKY	62	62	62	62
	Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi / SBKY	62	62	62	62
	Çankırı Karatekin Üniversitesi / SBKY	62	62	62	62
	Erciyes Üniversitesi / SBKY	62	-	62	-
	Erzincan Üniversitesi / SBKY	62	62	62	62
	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi / SBKY	52	52	62	62
	Giresun Üniversitesi / SBKY	62	62	62	62
	Gümüşhane Üniversitesi / SBKY	57	57	62	62
	İstanbul Medeniyet Üniversitesi / SBKY	62	-	62	62
	Kırklareli Üniversitesi / KY	62	62	62	62
	Marmara Üniversitesi / SBKY	52	-	62	-
	Muş Alparslan Üniversitesi / SBKY	62	-	62	-
	Necmettin Erbakan Üniversitesi / SBKY	62	62	62	62
	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi / KY	62	57	62	62
	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi / SBKY	52	52	62	62
	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi / SBKY	62	62	62	-
	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi / SBKY	57	-	62	-
	14	Ordu Üniversitesi / KY	47	47	57
Ahi Evran Üniversitesi / SBKY		41	41	52	52
15	Ankara Üniversitesi / SBF SBKY	41	-	52	-
	Kilis Yedi Aralık Üniversitesi / SBKY	41	-	52	-
	Tunceli Üniversitesi / KY	41	41	52	-
16	Adana Bilim ve Teknoloji Üniv. / SBKY	-	-	41	-
	Düzce Üniversitesi / SBKY	-	-	41	-
	Türk Alman Üniversitesi / SBKY	36	-	-	-
Toplam Kontenjan		6284	4574	6669	4662
Ortalama Kontenjan		75,7	83,1	80,3	83,2

Tablo, Kiriş ve Gül (2017: 2121-2122) verilerine, 2018 verilerinin eklenmesiyle elde edilmiştir.

2017 indeksinde olduğu gibi 2018’de de en yüksek kontenjanı olan bölüm Dumlupınar Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü’dür ve 185 + 185 öğrenci almaktadır. Onun ardından Selçuk ve Süleyman Demirel Üniversiteleri SBKY Bölümleri gelmektedir. Kontenjan sıralaması birinci öğretim temelli olduğundan, Gazi Üniversitesi SBKY bölümü ikinci sırada görünmektedir ama bu bölümün ikinci öğretim programı yoktur.

20 bölümün kontenjanı 2017’den 2018’e artmıştır. Bu artışlar, birinci öğretimdeki, ikinci öğretimdeki ya da her ikisindeki artışlar olabileceği gibi, bölüme ikinci öğretim açılmasıyla da ilgili olarak ortaya çıkmış olabilir. Ancak, 2019 yılından itibaren kontenjanlarda düşüş yaşandığı ve birçok 2. Öğretim SBKY ve KY programında boş kontenjan kaldığını da belirtmekte yarar vardır. 2018 yılı yüksek öğretime talebin genel olarak doyuma ulaştığı ve kontenjan artışlarının durduğu yıl olarak değerlendirilebilir. Bu durum, sıralamalar açısından ve sıralamaya olanak veren formül açısından da izlenmesi gereken bir gelişmedir.

4.4. Bölümlerin Kadro Durumu Sıralaması

Bölüm kadrolarında 2017’den 2018’e genel ortalama bakımından önemli bir değişiklik gözlenmemektedir. Ancak, öğretim üyelerinin unvan bakımından ilerlemesi, yeni öğretim üyelerinin bölümlere katılımı, bölümler ve birimler arasında geçişler olması, emeklilik, ayrılmalar vb. nedenler bölüm sıralamalarına da gerek kadro sıralaması gerekse genel sıralama bakımından etki etmiştir.

Tablo 4: SBKY – KY Bölümleri 2017 ve 2018 Yılları Kadro Durumu Sıralamaları

2018 Yılı SBKY Bölüm Kadro Sıralaması	Üniversite / Bölüm Adı	2017 Yılı SBKY Bölümleri Kadro Skorları	2018 Yılı SBKY Bölümleri Kadro Skorları
1	Ankara Üniversitesi / SBF SBKY	5,7	4,65
2	İstanbul Üniversitesi / SBF SBKY	4,6	4,2
3	ODTÜ / SBKY	2,9	3,65
4	Hacettepe Üniversitesi / SBKY	1,35	3,15
5	Sakarya Üniversitesi / SBKY	2,75	2,85
6	Gazi Üniversitesi / SBKY	2,65	2,5
7	Abant İzzet Baysal Üniversitesi / KY	2,4	2,4
8	Trakya Üniversitesi / KY	1,7	2,15
9	Marmara Üniversitesi / SBKY	2,05	2,1
10	Marmara Üniversitesi / KY (Fr.)	1,5	2,05
11	Pamukkale Üniversitesi / SBKY	2,2	2
12	Dokuz Eylül Üniversitesi / KY	2,2	1,9
13	İnönü Üniversitesi / SBKY	2,15	1,9
14	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi / KY	2,1	1,9
15	Süleyman Demirel Üniversitesi / SBKY	1,95	1,7
16	Dumlupınar Üniversitesi / KY	1,5	1,55
17	Karadeniz Teknik Üniversitesi / KY	1,65	1,55
18	Kocaeli Üniversitesi / SBKY	1,25	1,55
19	Mustafa Kemal Üniversitesi / KY	1,4	1,55
20	Kırıkkale Üniversitesi / SBKY	1,6	1,5
21	Selçuk Üniversitesi / KY	1,6	1,5
22	Aksaray Üniversitesi/ SBKY	1,45	1,45
23	İstanbul Medeniyet Üniversitesi / SBKY	1,25	1,45
24	Hitit Üniversitesi / SBKY	1,1	1,35
25	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi / SBKY	1,25	1,25
26	Gümüşhane Üniversitesi / SBKY	0,95	1,2
27	Uludağ Üniversitesi / SBKY	1,5	1,2

2018 Yılı SBKY Bölüm Kadro Sıralaması	Üniversite / Bölüm Adı	2017 Yılı SBKY Bölümleri Kadro Skorları	2018 Yılı SBKY Bölümleri Kadro Skorları
28	Fırat Üniversitesi / SBKY	1,1	1,1
29	Giresun Üniversitesi / SBKY	1	1,1
30	Niğde Üniversitesi / KY	1,25	1,1
31	Akdeniz Üniversitesi / KY	1,25	1,05
32	İzmir Katip Çelebi Üniversitesi / SBKY	1	1
33	Necmettin Erbakan Üniversitesi / SBKY	0,8	1
34	Çanakkale On Sekiz Mart Üni. / SBKY	0,4	0,9
35	Mersin Üniversitesi / KY	1,3	0,9
36	On Sekiz Mart Üniversitesi / Biga KY	0,75	0,9
37	Çankırı Karatekin Üniversitesi / SBKY	1	0,85
38	On Dokuz Mayıs Üniversitesi / SBKY	0,75	0,85
39	Ahi Evran Üniversitesi / SBKY	0,65	0,8
40	Bandırma On Yedi Eylül Üni. / SBKY	0,65	0,8
41	Cumhuriyet Üniversitesi / KY	1,25	0,8
42	Yüzüncü Yıl Üniversitesi / KY	0,6	0,8
43	Bartın Üniversitesi / SBKY	0,65	0,75
44	Celal Bayar Üniversitesi / KY	0,75	0,75
45	Harran Üniversitesi / KY	0,9	0,75
46	Karabük Üniversitesi / SBKY	1,1	0,75
47	Karamanoğlu Mehmetbey Üni. / SBKY	0,85	0,75
48	Mehmet Akif Üniversitesi / KY	0,65	0,75
49	Atatürk Üniversitesi / KY	1	0,7
50	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi / SBKY	0,6	0,7
51	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniv. / KY	1,05	0,7
52	Bilecik Üniversitesi / SBKY	0,85	0,65
53	Bülent Ecevit Üniversitesi / SBKY	0,8	0,65
54	Gaziosmanpaşa Üniversitesi / KY	0,5	0,65
55	Kastamonu Üniversitesi / SBKY	0,65	0,65
56	Afyon Kocatepe Üniversitesi / KY	0,75	0,6
57	Bayburt Üniversitesi / KY	0,45	0,6
58	Erciyes Üniversitesi / SBKY	0,5	0,6
59	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üni. / KY	0,6	0,55
60	Tunceli Üniversitesi / KY	0,5	0,55
61	Adnan Menderes Üni. / Nazilli SBKY	0,6	0,5
62	Bitlis Eren Üniversitesi / KY	0,3	0,5
63	Dicle Üniversitesi / SBKY	0,55	0,45
64	Erzincan Üniversitesi / SBKY	0,3	0,45
65	Osmaniye Korkut Ata Üni. / SBKY	0,55	0,45
66	Recep Tayyip Erdoğan Üni. / SBKY	0,55	0,45
67	Sinop Üniversitesi / SBKY	0	0,45
68	Adıyaman Üniversitesi / KY	0,65	0,4
69	Adana Bilim ve Teknoloji Üniv. / SBKY	0	0,4
70	Adnan Menderes Üniversitesi / Söke KY	0,4	0,4
71	Artvin Çoruh Üniversitesi / SBKY	0,45	0,4
72	Batman Üniversitesi / SBKY	0,3	0,4
73	Kırklareli Üniversitesi / KY	0,5	0,4
74	Muş Alparslan Üniversitesi / SBKY	0,4	0,4
75	Ordu Üniversitesi / KY	0,4	0,4
76	Uşak Üniversitesi / KY	0,65	0,35
77	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi / SBKY	0,4	0,3
78	Bozok Üniversitesi / SBKY	0	0,3
79	Düzce Üniversitesi / SBKY	0	0,3
80	Kafkas Üniversitesi / SBKY	0,55	0,3

2018 Yılı SBKY Bölüm Kadro Sıralaması	Üniversite / Bölüm Adı	2017 Yılı SBKY Bölümleri Kadro Skorları	2018 Yılı SBKY Bölümleri Kadro Skorları
81	Kilis Yedi Aralık Üniversitesi / SBKY	0,3	0,2
82	Gaziantep Üniversitesi / KY	0,35	0,15
83	Türk Alman Üniversitesi / SBKY	0,7	0
Ortalama		1,09036145	1,091566

Tablo, Kiriş ve Gül (2017: 2119-2120) verilerine, 2018 kadro bilgilerinin hesaplanıp eklenmesiyle elde edilmiştir.

2017 indeksinde sadece YÖK ATLAS'a kayıtlı kadro verilerinden hareket edilirken, 2018 indeksinin oluşturulmasında YÖK ATLAS'ın verileri, bölümlerin verileriyle karşılaştırılmış ve kadro bilgileri teyit edilerek kullanılmıştır. 2018 indeksinde bölümler, en yeni, güncel ve tam kadroları göz önüne alınarak sıralamaya dâhil edildiğinden daha sağlıklı bir değerlendirme yapma olanağına kavuşulmuştur. Bu nedenle 2018 sıralamasının daha güvenilir ve geçerli bilgiye dayandığı ve gerçek durumu daha iyi yansıttığı söylenebilir.

Bölüm kadrosu güçlülüğü bakımından 2018'de de Ankara Üniversitesi SBKY bölümü ilk sıradadır. Onu İstanbul Üniversitesi SBKY bölümü izlemektedir. ODTÜ SBKY'de kadro güçlülüğü bakımından 3. sırada yer alırken, verileri teyit edildikten sonra daha gerçekçi bir tablonun ortaya çıktığı Hacettepe SBKY ise 4. sırada yer almıştır. Görece yeni bir üniversite olan, Sakarya Üniversitesi ise öğretim üyesi kadrosu temelinde 5. Sırada yer almıştır. 2018 sonrasında Hacı Bayram Veli SBKY bölümü olan Gazi SBKY bölümü de 6. Sırada yer almıştır. Daha sonra gelen Abant İzzet Baysal ve Trakya Üniversiteleri Marmara Üniversitesi'nin önünde yer alırken, hemen sonrasında yer alan Pamukkale Üniversitesi ise 11. sıra ile 12. sıradaki Dokuz Eylül Üniversitesi'nin önünde yer almıştır. Daha sonra ise İnönü, Muğla Sıtkı Koçman, Süleyman Demirel, Dumlupınar, Karadeniz Teknik, Kocaeli, Mustafa Kemal, Kırıkkale, Selçuk, Aksaray, İstanbul Medeniyet ve Hitit Üniversiteleri sıralanmaktadır. Bu tablo, yeni kurulan bölümlerin de öğretim üyesi bakımından görece hızlı gelişme eğilimi gösterdiklerine işaret etmektedir. Ancak, 80'i aşkın SBKY/KY bölümü içinde pek çoğunun henüz öğretim üyesi kadrosu bakımından yeterli seviyede olmadığı görülmektedir. Kadroların yeterliliğini karşılaştırmak için geliştirilen kadro skoru olan 1,09 rakamı kadro bakımından ortalama olarak alınırsa, ancak 30 bölümün bu ortalamanın üzerinde olduğu, 52 bölümün ise bu ortalamanın altında kaldığı görülmektedir.

5. VAKIF ÜNİVERSİTELERİNDEKİ BÖLÜMLERİN SIRALAMASI

Vakıf Üniversitelerinde 21 bölümün büyük çoğunluğu SBKY bölümüdür. Sadece Yeditepe Üniversitesi'nde yer alan bölümün adı Kamu Yönetimi'dir. SBKY/KY bölümü sayısı 2017'den 2018'e artmış ve açılan 5 yeni bölümün hepsi SBKY bölümü adıyla açılmıştır. Sıralamada; İ. D. Bilkent Üniversitesi SBKY bölümü ilk sıradadır. 2. sırada Bilgi ve 3. sırada Galatasaray Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümleri yer almıştır. Dolayısıyla, vakıf üniversiteleri arasında siyaset bilimi eğitimi veren üç bölümden ikisi ilk üç içinde yer almıştır.

Tablo 5: SBKY – KY Bölümleri 2017 ve 2018 Yılları Vakıf Üniversiteleri Sıralamaları

	Üniversite ve Bölüm Adı	2017 Yılı Genel Skoru	2018 Yılı Genel Skoru
1	İhsan Doğramacı Bilkent Üniv. SBKY**	10,29	12,16
2	Bilgi Üniversitesi SB	9,33	10,60
3	Galatasaray Üniversitesi SB	10,24	10,25
4	İstanbul Medipol Üniversitesi SBKY (İng)	-	9,15
5	Atılım Üniversitesi SBKY	9,25	9,13
6	Nuh Naci Yazgan Üniversitesi SBKY**	8,13	8,82
7	İstanbul Medipol Üniversitesi SBKY	8,08	8,77
8	Nişantaşı Üniversitesi SBKY	6,52	8,68
9	Kadir Has Üniversitesi SBKY	9,37	8,58
10	Beykent Üniversitesi SBKY	-	8,54
11	Yeditepe Üniversitesi KY	8,45	8,13
12	Doğuş Üniversitesi SBKY	-	8,10
13	İstanbul Altınbaş Üniversitesi SBKY	7,6	7,62
14	Avrasya Üniversitesi SBKY	7,9	7,45
15	İstanbul Arel Üniversitesi SBKY	7,32	7,43
16	İstanbul Gedik Üniversitesi SBKY	7,81	7,02
17	İstanbul Gelişim Üniversitesi SBKY	-	6,98
18	Beykent Üniversitesi SBKY (İng)	8,71	6,93
19	İstanbul Rumeli Üniversitesi SBKY	7,6	6,68
20	Işık Üniversitesi SB*	7,3	6,43
21	İstanbul Kent Üniversitesi SBKY	-	6,17

*Kadro bilgilerine ulaşılamayan **Kadro bilgileri, bölüm/fakülte ayrıştırılmayan

Tablo 5, Kiriş ve Gül (2017: 2127) verilerine, 2018 Vakıf üniversiteleri genel indeksinin hesaplanarak eklenmesiyle elde edilmiştir.

6. AÇIKÖĞRETİM VE UZAKTAN ÖĞRETİM SBKY/KY PROGRAMLARI

Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Kamu Yönetimi Açıköğretim Lisans Bölümü⁶, diğer siyaset bilimi ve kamu yönetimi ve kamu yönetimi bölümleri gibi TM-3 puanı ile öğrenci almaktadır. 2015 verilerine bakıldığında toplam kontenjanın 5.125 olduğu, ancak 1.537 kazananın kayıt yaptırmadığı ve ek kontenjanla 487 gelen sonrası doluluk oranının %79,5 olduğu görülmektedir. 2016 yılında ise, toplam kontenjanın 4.100 olduğu, ancak 1.230 kazananın kayıt yaptırmadığı ve 462 ek kontenjanla kayıt sonrası doluluk oranının %81 olduğu görülmektedir. 2017 yılında kontenjan 6.150'ye çıkarıldıysa da, ancak 1.067 öğrenci kayıt yaptırmış ve doluluk oranı %17,3'te kalmıştır.

Bu son doluluk oranı ve artan örgün SBKY/KY bölümlerinin sayısı düşünüldüğünde, AÖF Kamu Yönetimi Programı'nın kontenjanın çok az da olsa rekabet yaratacak sayılara düşürülmesinde yarar vardır. Aksi takdirde diğer SBKY/KY bölümlerinin bir kısmının ve gece öğretimi veren programların kapatılması kaçınılmaz olacaktır. AÖF Kamu Yönetimi Programı çalışanların uzaktan eğitim almasına olanak verme amacı taşısa da, SBKY/KY bölümlerinin gece öğretimi programları da bu amaca hizmet etmektedir. Bu durum örgün SBKY/KY bölümlerinin eğitim kalitesine etkide bulunmakta, mevcut kapasitenin atıl kalmasına ya da etkin kullanılmamasına yol açmaktadır. AÖF'nin işlevi göz ardı edilmeden, yükseköğrenime erişim ve eşitlik ilkeleri de dışlanmadan AÖF Kamu Yönetimi Programı'nın kontenjanları ile ilgili uygun bir düzenlemenin yapılması, SBKY/KY bölümlerinin kapasitesinin verimli kullanılması, kalitesi ve prestiji bakımından yararlı olacaktır. Bölüm ve programlardaki genel doluluk oranı üniversite kaynaklarının verimli

⁶ Bu bölümün ismi 2019 yılında Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi olarak değiştirilmiştir.

kullanmasında etkili olan bir unsurdur. “2018 yılı YKS sonuçlarına göre öğrenciler, devlet üniversitelerindeki bölüm ve programlardaki kontenjanların %87’sine, vakıf üniversitelerinde ise %76’sına kayıt yaptırmıştır. Kontenjanlarının tamamını dolduran üniversite sayısı (sadece) 8’dir ve bu üniversitelerin tamamı devlet üniversitesidir” (YÖK, 2019a: 6).

İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Öğretim Fakültesi Kamu Yönetimi Uzaktan Öğretim Programı, TM-3 puan türü ile öğrenci alan ücretli bir programdır. 2017 verileri itibarıyla 154 olan kontenjan dolmuş, 12 yerleşen kayıt yaptırmamış ancak 12 ek yerleşen olmuştur. Programın taban puanı 235,55 olmuştur ve toplam 972 kişi bu programı tercih etmiştir. 2016 ve 2015 verileri de benzer eğilimi göstermektedir. Genel olarak kayıt yaptırmayan kazananların boşluğunu ek yerleştirmeler doldurmakta ve programın doluluğu sürmektedir.⁷ İnönü Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Uzaktan Öğretim Programı, 2015’te, ilk yerleşmede %79,6 olan yerleşme oranı, 17 kişinin kayıt yaptırmaması ve ek kontenjanla 29 kişinin yerleşmesiyle tamamen dolmuştur. 2016 verilerine bakıldığında 40 kişinin yerleşip kayıt yaptırmadığı, buna karşın ek kontenjanın 40 ek yerleştirme yaptığı ve taban puanının 226,84 olduğu ve kontenjanın tamamen dolduğu görülmektedir. 2017 verileri itibarıyla 103 olan kontenjanın %73,8’i dolmuş, ek yerleştirme sonrası kontenjan % 89 oranında dolmuştur. Bir diğer uzaktan öğretim programı olan Manisa Celal Bayar Üniversitesi İİBF Kamu Yönetimi Uzaktan Öğretim Programı, 2017 yılında 62 kişilik kontenjana sahiptir. İlk yerleşme sonucu dolmuş ve taban puanı 221,73 olmuştur. Bununla birlikte 10 kişi kayıt yaptırmamış ve 6 kişi ek yerleştirme ile gelmiş ve doluluk oranı % 92,5 olmuştur. 2016 ve 2015 yıllarında da programın kontenjanı tam dolmuştur. Kayıt yaptırmayan az sayıda öğrencinin yeri, ek yerleştirmeye doldurulmuştur.

7. GENEL BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

Üniversiteler gibi bölümlerin de gelişiminde yaşları ve varsa geliştirdikleri ya da ait oldukları ekolleri önemli birer parametredir. Bu alanda Ankara ve İstanbul ekollerinin varlığı uzun süredir kabul edilmekteyse de, gerek bu iki büyük kentte üniversitelerin çoğalması, gerekse de üniversitelerin ülke geneline yayılmasıyla bu ekollerin baskın ve belirleyici rollerinin oldukça azaldığı söylenebilir. Örneğin Ankara’da Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümleri, Mülkiye (Ankara Üniversitesi), ODTÜ, Hacettepe, Gazi (2018 sonrasında Hacı Bayram Veli) ve Bilkent Üniversitesi başta olmak üzere pek çok üniversitede mevcuttur. O halde artık sadece tek bir Ankara ekolu yerine, Mülkiye, ODTÜ, Hacettepe, Gazi (2018 sonrasında Hacı Bayram Veli) ya da Bilkent ekollerinden bahsetmek daha doğru hale gelmiştir. İstanbul’da da İstanbul SBKY ile Marmara Türkçe ve Fransızca SBKY’nin baskın konumundan bahsedilebilir. Ama bunlara son dönemde Galatasaray, Bilgi, Kadir Has, Yeditepe ve Medeniyet gibi üniversitelerin, SBKY, SB ve KY programlarının da zenginlik kattığı görülmektedir. Türkiye’nin en eski ve köklü üniversitelerine sahip bu iki kentin yanında; İzmir, Eskişehir, Erzurum, Trabzon, Adana, Antalya, Konya, Bursa, Samsun, Malatya ve Elazığ gibi kentlerin yarım yüzyıla yaklaşmış ya da üstünde yaşları olan köklü sayılabilecek üniversiteleri bulunmaktadır. Kuruluş tarihi 1992 olan Sakarya, Kocaeli, Pamukkale, Adnan Menderes, Kırıkkale, Trakya, Abant İzzet Baysal, Mersin, Muğla Sıtkı Koçman, Mustafa Kemal, Dumlupınar, Süleyman Demirel gibi üniversitelerde yer alan bölümler de çeyrek asrı geride bırakmışlardır. Tüm bu bölümlerde de profesyonel iş yapma ve kaliteli eğitim ve araştırma kültürünün oturmaya başladığı,

⁷ İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Öğretim Fakültesi bünyesinde 2019 itibarıyla Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Açıköğretim Bölümünün de öğrenci almaya başladığı belirtilmelidir.

üstlendikleri sempozyum ve çalıştay gibi faaliyetleri başarıyla yürüttükleri, alana basılı yayın ve yeni bilgi üretecek projeler üstlenerek katkı yapıldığı görülmektedir.

SBKY/KY alanında, 2000'li yılların başlarından itibaren yıllık bazda düzenli olarak gerçekleştirilmeye başlayan bilimsel toplantıların, kamu yönetimi alanındaki Avrupa ve Amerika merkezli akademik örgütlenmelerin ve Bologna sürecinin de etkisiyle, mevcut çeşitliliğe rağmen özellikle program ad, içerik ve dersleri açısından bir standartlaşma ve benzeşme olduğunu söylemek mümkündür. Avrupa Kredi Transfer Sistemi, uluslar arası işbirlikleri ve etkileşimler, yükseköğretim sisteminin zorunlulukları ve öğrenci değişimleri gibi etkenler, bölümlerin benzeşimini arttıran çerçeveler oluşturup bölümler arasında çeşitliliği korurken, temel bir standardizasyonu sağlamayı olanaklı kılmaktadır. Ayrıca, bölümlerin kadro yapıları, öğretim üyelerinin eğitim ve uzmanlıkları, sahip olunan diğer insan kaynaklarının niteliği, diğer bölümlerle işbirliği ve ortak programlar ile ders programları ve içerikleri de bölümlerin standartlarının oturmasını yanı sıra, farklılaşması ve benzeşmesi yönünde işlev görebilmektedir (Karkın ve Gürses, 2021). Bununla birlikte, uygulamalarda görülen istikrarsızlıklar ya da hızlı değişiklikler, kalite ve standardizasyonu oturtma konusunda görülen yetersizlikler, bölümlerde kurumsallaşmayı geciktirebilmekte ya da olumsuz etkileyebilmektedir. Bölümün dâhil olduğu üniversitenin ve fakültenin akademik kültürü ve teamülleri bölüme şekil verici bir etken olarak işlev görebilir. Bunlar bölüme kendi içine dönük ya da dışa açık ve disiplinlerarası çalışmaya uygun; kamu kurumlarıyla ve sivil ve özel aktörlerle işbirliğine daha yatkın, proje üretebilen ya da bu konuda zorluk çeken bir ortamı oluşturabilir. Bu ve benzeri konuların ele alındığı Kamu Yönetimi Forumu (KAYFOR) ve Kamu Yönetimi Seminerleri (KAYSEM) gibi akademik toplantılarda, bölümlerin eğitim ve araştırma kalitelerinin, kurum ve profesyonel çalışma kültürlerinin de tartışılması, bu konularda yol alınmasına katkı yapacaktır.

Akademik olgunluk ve donanımları yanında, bünyesinde yer aldıkları üniversitelerin, buldukları kentlerin konum ve özellikleri ile ulaşım alternatiflerinin de bölümlerin tercih edilirlğine ve bu doğrultuda puan ve diğer göstergelerine nihayetinde de genel indeksteki yerlerine etkisi olmaktadır. Ayrıca, özellikle 1992 ve sonrasında kurulan üniversitelere etkisi açısından, merkez üniversitelere yakın olmak anlamında bulunulan bölge, deniz kenarı olmak ya da denize yakın olmak gibi anlamlarda coğrafi konum ve kentsel yaşanabilirlik de bu bağlamda diğer etkenler olarak belirtilmelidir. Bunun yanında, Mayıs 2018'de 20 devlet üniversitesinin bölünmesi gibi dönemsel gelişmeler de, bazı siyaset bilimi ve/veya kamu yönetimi bölümlerinin durumunda değişikliklere yol açabilmektedir.

Bölümlerin kurumsal web sayfalarının işlerliği, varsa sosyal medya kanallarını kullanım düzeyleri, tanınır ve popüler öğretim üyelerine sahip olmaları da onların tercih edilirlğini arttırıcı bir unsur olabilmektedir. Özel üniversitelerin dikkat gösterdiği ve sıklıkla kullandığı bu araçlar, günümüzde devlet üniversitelerinin de ilgisiz kalamadığı özellikler haline gelmiştir. Gelecek yıllarda bu ve benzeri araçlar ve özellikler ile dijital teknolojilerin kullanılarak eğitimde zaman ve mekan kısıtlarının öneminin azaltılmasının, öğrenci tercihleri ve yerleştirme taban puanları üzerindeki etkisinin artacağını şimdiden öngörmek mümkündür. 2020 yılı itibariyle Covid-19 küresel salgını bu yargıyı destekleyecek dönüşümü çok hızlı bir biçimde hayata geçirmeye yol açmış durumdadır.

Sıralamalara ilişkin değerlendirmelerde, bu tür sıralamaların rekabetçi serbest piyasa mantığına uygunluğu, bilinçli tercih özgürlüğüne ve eğitimin kalitesinin artırılmasına olumlu katkısına vurgunun ötesine geçebilmesi de önemlidir. Bu tür sıralamaların, bilinçli tercihe ve eğitim kalitesine olumlu katkısı olsa da, daha üstlerde yer alma ve tercih edilirlilik yarışında reklamları körükleyebileceği ve yükseköğretimin maliyetini arttırabileceği gözden kaçırılmamalıdır. Bjerke ve Guhr (2012) yaptıkları bir çalışmada, ailelerin çocuklarını üniversiteye gönderirken, sıralamada yeri olan üniversitelere ve mümkünse en yüksek sıralarda yer alanlara gitmeleri konusunda ısrarcı olduklarını saptamışlardır (alıntılanan

Rauhvargers, 2013: 22). Maliyetlerin artması, yükseköğretimin özellikle başarılı yoksul ve dar gelirli aile çocukları için erişilmez hale gelmesine ya da erişilse de maliyeti karşısında yükseköğretimin ekonomik açıdan anlamsızlaşmasına ve talebin düşmesine neden olma olasılığını artırmaktadır. Bu ise, yükseköğretimin önemli bir yarı kamusal mal olduğunun göz ardı edilmesi, uzun dönemde ekonomik sektörlerin ve işgücü piyasasının zarar görmesi ve genel toplumsal zararların oluşması gibi sonuçları ortaya çıkarabilecektir.

Ayrıca, artan maliyetlere oranla kalite artışının yeterli olmadığı, reklamların daha çok göz boyamaya yaradığı yönünde bulgular ve eleştiriler de vardır. YÖK (2019b) Vakıf Yükseköğretim Kurumları Raporu'na göre, kütüphanede kitap ve araştırma bütçesi verileri ile reklam harcamaları arasında ciddi bir uyumsuzluk söz konusudur. Eğitim kalitesi ve olanakları açısından Bilkent Üniversitesi'nden daha gerilerde yer alan Bahçeşehir, İstanbul Esenyurt, İstanbul Aydın, Maltepe ve İstanbul Gelişim gibi üniversiteler, Bilkent Üniversitesi'nin 8-10 katı fazla reklam bütçesi ile reklamda ilk sıralarda yer almaktadır. Sıralamaların ilk ve en yaygın yapıldığı ülke olan Amerika Birleşik Devletleri'nde de son yıllarda 1 trilyon Doları aşan ve geri ödemede güçlük çekilen öğrenci kredileri borcu, bir finansal ve siyasi krize dönüşmüş ve Başkanlık seçimlerinin en önemli vaatleri arasına girmiş durumdadır.

Devlet ve Vakıf üniversitelerinin de genel olarak kalite ve performans açısından farklılaştığı görülmektedir. Yukarıda bölüm kontenjanlarıyla ilgili verilen karşılaştırmanın yanı sıra 2014 ile 2018 yılları arasında yapılan yayınlar göz önüne alındığında da, 163 adet üniversitenin toplamda 16 bin 256 adet kurum adresli yayını en yüksek %10'luk dilim içerisinde atıf almıştır. "Üniversite başına düşen en yüksek %10'luk dilimde atıf almış yayın sayısı 100'dür. Bu oran devlet üniversiteleri için 120 iken vakıf üniversiteleri için 61'dir" (YÖK, 2019a).

8. SONUÇ

YÖK ATLAS verileri çerçevesinde, Türkiye'deki siyaset bilimi ve/veya kamu yönetimi bölümlerinin bir sıralamasının yapıldığı bu çalışmada, SBKY/KY bölümlerinin genel görünümü ve sıralaması ortaya konarak, bir değerlendirme ve tartışması yapılmıştır. Çalışmanın en temel bulgusu, SBKY/KY bölüm program içerikleri ve adları açısından, çeşitliliğe rağmen standartlaşma ve benzeşme olduğu, üniversitelerin buldukları kentlerin konumunun ve ulaşılabilirliklerinin de bölümlerin tercih edilirliliğine ve sıralamalardaki yerine etkisi olduğudur. Ancak, bölümlerin sıralamalarının yapılmasının, sadece tercih edilirliliği artırma ya da bilinçli tercih yapılmasına katkı amacının ötesinde, eğitimin kalitesini artırma amacı taşıdığı gözden kaçırılmamalıdır. Bu bağlamda, sıralama çalışmalarının amacı, bölümlerin durumlarını görerek, daha iyiyi nasıl gerçekleştirebileceklerini sorgulamalarına katkı yapmaktır ya da yapmak olmalıdır. Bu çalışmada kullanılan YÖK ATLAS temelli sıralama göstergeleri ve geliştirilen indeks, diğer lisans bölümlerinin sıralanması için de kullanılabilir. Geliştirilen indeks, bölümlere lisans düzeyinde öğrenci yerleştirme puanları, sayıları gibi verileri temel almaktadır. Bu haliyle bir yandan sadece giriş puanını temel alan rehberlik sıralamalarının ötesinde bazı kalite ve tercih edilirlilik göstergelerini de kapsayan daha ayrıntılı bir sıralama yapılabilmektedir. Diğer yandan ise, bölümlerin birbiriyle en azından lisans verileri temelli bir karşılaştırmasını ortaya koyup alana katkı sunmaya gayret etmektedir.

Türkiye SBKY bölüm sıralamalarını, uluslararası geçerliliği yaygın kabul edilen sıralamalarda kullanılan ölçütleri de hesaba katarak yapmak ve genel tabloyu görmek, daha geçerli ve sağlıklı sıralamalar yapmak açısından anlamlı ve yararlı olacaktır. Bu bağlamda, bu çalışmada indekste yer verilen göstergelerin ötesinde, mezunların alanlarında işe yerleşme oranları, öğrencilerin memnuniyet düzeyleri, akademisyenlerin yayın ve atıf

sayılarının da hesaba katılması, indeksin geçerliliğini ve işe yararlığını artıracaktır. Ayrıca, sıralama ya da diğer amaçlarla eğitimin kalitesinin ve sosyal bilimler ve güzel sanatlar gibi alanlarda araştırmaların sıralamaya etkisinin daha iyi ölçülmesi; sıralamaya temel olan bibliyometrik göstergelerin yanlı etkilerinin azaltılması ihtiyacı devam etmektedir (Rauhvargers, 2011: 68; Rauhvargers, 2013: 26). Türkiye’de de, sıralamalarda kullanılacak verilerin hem sağlıklı bir biçimde hem de YÖK ATLAS verileriyle örtüşecek ve karşılaştırılabilecek şekilde toplanmasında ve derlenmesinde halen çok ciddi yetersizlikler ve eksiklikler vardır. Bu eksiklikler, dijital teknolojilerin yaygınlaşmasının sağlayacağı olanaklarla giderildikçe, daha kapsamlı ve geçerli bir indeks geliştirmek olanaklı olacaktır.

KAYNAKÇA

1. AKÇİĞİT, U. & Özcan-Tok, E. (2020) **Türkiye Bilim Raporu**, TÜBA Raporları 43, Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, Ankara.
2. BABAOĞLU, C. & Öktem, M. K. (2018) “Examining E-learning Programs in Turkish Higher Education System”, içinde *Optimizing Open and Distance Learning in Higher Education Institutions*, (eds.) U. Chandra Pandey & V. Indrakanti, s. 1-17, IGI Global Press.
3. BJERKE, C. H. & Guhr, D. J. (2012) “A View on Existing Rankings and the Introduction of U-Multirank in the Light of Students as Key Rankings Stakeholder”, **The Academic Rankings and Advancement of Higher Education: Lessons from Asia and Other Regions Proceedings**, IREG-6 Conference (19-20 April), s. 259-266, Higher Education Evaluation and Accreditation Council of Taiwan, Taipei.
4. ÇALIKOĞLU, A. & Gümüş, S. (2020) “Yükseköğretimin Geleceği: Covid-19’un Öğretim, Araştırma ve Uluslararasılaşma Konularındaki Etkileri”, **Yükseköğretim Dergisi**, 10 (3), s. 249-259.
5. ÇİÇEK, S. & Özgür, H. (2021) “Osmanlı Devletinde ve Türkiye’de Lisans Düzeyinde Siyaset Bilimi İle Kamu Yönetimi Eğitimi-Öğretiminin Kurumsal Gelişimi, 1859–1979”, içinde **Siyaset Biliminde Geçmişten Günümüze Yaşanan Gelişmeler**, (ed.) Ş. Karabulut, Gazi Kitabevi, Ankara.
6. ERDEM, A. R. (2013) “Bilgi Toplumunda Üniversitenin Değişen Roller ve Görevleri”, **Yükseköğretim Dergisi**, 3 (2), s. 109-120.
7. GÜL, H. (2015) “Dünyada Kamu Yönetimi Eğitimin Genel Çerçevesi ve Temel Eğilimler”, içinde **Kamu Yönetimi Eğitimi: Geçmişten Geleceğe Küresel ve Ulusal Perspektifler**, (eds.) B. Parlak, M. Okçu & E. Akman, s. 127-160, Ekin, Bursa.
8. GÜL, H., Okçu, M., Akman, Ç., Akman, E., Negiz, N. & Kiriş, H. M. (2017) “Nasıl Bir Kamu Yönetimi Eğitimi? Kamu Yönetimi Eğitimi Çalıştayı Çıktılarının Bir Değerlendirmesi”, **Van YYU Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Kamu Yönetimi (Kayfor 14) Özel Sayısı, s. 17-28.
9. HERGÜNER, B. (2021) “An Evaluation of Undergraduate Public Administration Programs at Turkish Universities: Reviewing the Literature and Proposing a Model of Cultural Competence Development”, **Evaluation and Program Planning**, 86, <https://doi.org/10.1016/j.evalprogplan.2021.101914>.
10. HIX, S. (2004) “A Global Ranking of Political Science Departments”, **Political Studies Review**, 2, s. 293-313.

11. IREG (2006) **Berlin Principles on Ranking of Higher Education Institutions adopted at IREG's 2nd Meeting in Berlin**, 18-20 May, 2006.
12. KAAAN, A. 2019, "Konuşma", içinde **Geleceğin Meslekleri Çalışmaları**, YÖK, Ankara, s. 25-31, https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/2019/gelecegin_meslekleri_calismalari.pdf adresinden 22.02.2020 tarihinde erişilmiştir.
13. KARADAĞ, E. & Yücel, C. (2020a) Türkiye Üniversite Memnuniyet Araştırması 2020, Üniar Yayınları, https://f903aba4-e11a-4804-93a8-aa17928bdbc0.filesusr.com/ugd/779fe1_673141f15a3c480d9a3266a0c4cb1067.pdf adresinden 15.02.2020 tarihinde erişilmiştir.
14. KARADAĞ, E. & Yücel, C. (2020b) **Öğrenci Dostu Üniversite Şehirleri 2020**, Üniar Yayınları, https://f903aba4-e11a-4804-93a8-aa17928bdbc0.filesusr.com/ugd/779fe1_1a79aa7ad5a64a2aa81f732d1ad092b0.pdf adresinden 15.02.2021 tarihinde erişilmiştir.
15. KARADAĞ, E. & Yücel, C. (2020c) **Devlet Üniversiteleri ve Fakülteleri Sıralaması**, https://f903aba4-e11a-4804-93a8-aa17928bdbc0.filesusr.com/ugd/779fe1_5abe6161127e4aec950310c627f863c2.pdf adresinden 17.02.2021 tarihinde erişilmiştir.
16. KARKIN, N. & Gürses, F. (2021) "An Analysis of the Public Administration Curricula in Turkey: Realities, Expectations, and Attitudes Toward Novel Courses", **Teaching Public Administration**, s. 1-22 (doi/10.1177/0144739421997514).
17. KATZ, R. S. & Eagles, M. (1996) "Ranking Political Science Programs: A View from the Lower Half", **Political Science and Politics**, 29 (2), s. 149-154.
18. KAVİLİ Arap, S. (2010) "Türkiye Yeni Üniversitelerine Kavuşurken: Türkiye'de Yeni Üniversiteler ve Kuruluş Gerekçeleri," **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, 65 (1), s. 1-29.
19. KAVİLİ Arap, S. (2007) **Kamu Yönetiminde Yapısal Değişim Süreci ve Üniversiteler**, Kamu Yönetimi Forumu (KAYFOR) IV (8-10 Kasım 2006), s. 279-296, Muğla Üniversitesi, Muğla.
20. KİRİŞ, H. M. & Gül, H. (2017) "Büyük Veri Analizi Temelinde Türkiye'de Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi (SBKY) ile Kamu Yönetimi (KY) Bölümleri Sıralaması ve Değerlendirmesi", **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Kayfor15 Özel Sayısı**, 22, s. 2109-2131.
21. KİRİŞ, H. M. & Gül, H. (2019) "2018 Yılı Kamu Yönetimi (KY) ile Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi (SBKY) Bölümleri Sıralaması Üzerine Tartışmalar ve Çıkarımlar", **16. Uluslararası Kamu Yönetimi Forumu Özetler Kitabı**, (ed.) H. S. Akıllı, 21-23 Şubat, s. 39-40, Kayseri.
22. LAM, J. S. L. (2016) "The Consequences of Ranking: Theory and Reality" içinde **World University Rankings and the Future of Higher Education**, (eds.) K. Downing & F. A. Ganotice, Jr., s. 87-108, IGI Global Press.
23. MORÇÖL, G. Tantardini, M., Williams, A. & Slagle, D. R. (2020) "Master of Public Administration and Master of Public Policy Degrees: Differences and Similarities in the Curricula and Course Contents", 38 (3), s. 313-332
24. O'LEARY, J. (2016) "The Origins of International Rankings", içinde **World University Rankings and the Future of Higher Education**, (eds.) K. Downing & F. A. Ganotice, Jr., s. 61-69, IGI Global Press.

25. ÖMÜRGÖNÜLŞEN, U. (2010) “Türkiye’de Lisans Düzeyi Kamu Yönetimi Öğretiminde Yakın Dönemde Yaşanan Gelişmeler: Mevcut Durum, Sorun Alanları ve Gelişme Eğilimleri”, **AÜ SBF Dergisi**, 65 (3): 123-161.
26. ÖZASLAN, İ., Korkmaz, E., Batirel, Ö. F. & Erkal, M. (1998) **Yükseköğretim Kurumlarının Bölgelerarası Gelişme Farklılıkları Açısından Önemi ve İşlevleri**, İstanbul Ticaret Odası Yayını, İstanbul.
27. RAUHVARGERS, A. (2011) **Global University Rankings and Their Impact**, European University Association, Brüksel.
28. RAUHVARGERS, A. (2013) **Global University Rankings and Their Impact Report II**, European University Association, Brüksel.
29. SDÜ İİBF SBKY (2015) **Kamu Yönetimi Eğitimi Çalıştayı Tartışma Oturumları Özet Sonuç Raporu**, SDÜ Uzaktan Eğitim MYO Baskı Merkezi, Isparta.
30. SOWTER, B, Hijazi, S. & Reggio, D. (2016) “Ranking World Universities: A Decade of Refinement and the Road Ahead”, içinde **World University Rankings and the Future of Higher Education**, (eds.) K. Downing & F. A. Ganotice, Jr., s. 1-24, IGI Global Press.
31. ŞENAY, H. H., Şengül, M. & Seggie, F. N. (2020) “Türkiye’de Yükseköğretim Çalışmaları: Eğilimler ve Öneriler”, **Üniversite Araştırmaları Dergisi**, 3 (1), 1-13.
32. ŞENER, H. E. (2015) “Kamu Yönetimi Eğitiminde Alternatif Stratejiler”, içinde *Kamu Yönetimi Eğitimi: Geçmişten Geleceğe Küresel ve Ulusal Perspektifler*, (eds.) B. Parlak, M. Okçu & E. Akman, Ekin, İstanbul.
33. T.C. Cumhurbaşkanlığı (2020) **11. Kalkınma Planı**, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Ankara.
34. TURAN, İ. (2007) **Political Science in Turkey**, Erişim tarihi: 10 Ekim 2017, erişim adresi: http://www.siyasiilimler.org.tr/docpdf/The_Origins_of_Political_Studies-Iter_Turan.pdf.
35. URAP (2019) **University Ranking by Academic Performance**, <http://tr.urapcenter.org/2019/> adresinden 11.12.2019 tarihinde erişilmiştir.
36. ÜSTÜNER, Y. & Yavuz, N. (2018) “Turkey’s Public Administration Today: An Overview and Appraisal”, **International Journal of Public Administration**, 41 (10), s. 820-831.
37. YÖK (2018) **YÖK Lisans Atlası**, YÖK, Ankara, <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-anasayfa.php> adresinden 11.12.2019 tarihinde erişilmiştir.
38. YÖK (2019a) **Üniversite İzleme ve Değerlendirme Genel Raporu**, YÖK, Ankara, <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/2020/universite-izleme-ve-degerlendirme-genel-raporu-2019.pdf> adresinden 11.02.2021 tarihinde erişilmiştir.
39. YÖK (2019b) **Vakıf Yükseköğretim Kurumları Raporu**, YÖK, Ankara, https://www.yok.gov.tr/HaberBelgeleri/Haber%20%C4%B0%C3%A7erisindeki%20Belgeler/Yay%20C4%B1nlar/2019/Vakif_Yuksekogretim_Kurumlari_2019.pdf adresinden 11.12.2019 tarihinde erişilmiştir.
40. ZHANG, L.-C. & Worthington, A. C. (2016) “The Impact of Scale and Scope on Global University Rankings: What We Know and What We Need to Learn”, içinde **World University Rankings and the Future of Higher Education**, (eds.) K. Downing & F. A. Ganotice, Jr., s. 140-160, IGI Global Press.